

onid
KENNISCENTRUM
GEZINSWETENSCHAPPEN

2018

OPVOEDING	4	PARTNERRELATIES	54
Opvoedingsondersteuning	5	Donderdag Date-dag	55
Opvoeden bij en na scheiding	8	Liefde en seksualiteit	56
Opvoedingsondersteuning aan ouders van suïcidale kinderen	12	ZINGEVING EN ETHIEK	58
Gezinsondersteuning van moslimgezinnen door zelforganisaties	15	Onderzoek rond ethische aspecten prenatale diagnose	60
Radicalisering	17	KWETSBARE GEZINNEN	62
Opvoeding en ouderschap	18	Netwerkversterking	63
DIVERSITEIT	20	Zorg- en dienstverlening	68
Superdiversiteit	21	PROFESSIONALISERING	72
Vluchtelingengezinnen	25	VOORUITBLIK 2019	76
Diversi-Date	36	Bijscholingen gepland in 2019	80
Cultuursensitieve zorg	39	WIE ZIJN WE?	82
GEZINNEN IN DE SAMENLEVING	40	Het kenniscentrum	83
Gezinsbeleid	41	De medewerkers	84
Combinatie arbeid en gezin	49		
Jeugdwerk	50		
Maatschappelijk ondernemerschap	52		

We doen hetzelfde, we zijn dezelfde ... toch kozen we in 2018 voor een nieuwe naam: Kenniscentrum Gezinswetenschappen. Een naam die niet alleen korter is en vlotter klinkt, maar die ons ook beter past. We zijn immers al lang geen 'instituut' meer, maar een centrum van onderzoek en kennis in het ruimere geheel van hogeschool Odisee. Gezinswetenschappen, dat blijft, want denken en werken over gezinnen en hoe ze beter te ondersteunen, is wat we blijven doen.

Tegelijk is de link tussen onderzoek en onderwijs sterker dan ooit, getuige de vele mooie samenwerkingen in het voorbije jaar. Zo hebben studenten Gezinswetenschappen in 2018 onder meer meegewerkt aan onderzoek naar diversiteit in de jeugdbeweging en naar de werking van Huizen van het Kind. Bovendien draaiden onze studenten ook dit jaar volop mee in de organisatie van de tweede Diversi-Date, de ontmoetingsdag voor Brusselse jongeren met diverse achtergronden. Dit geslaagde uitwisselingsmoment wordt in 2019 herhaald en er is nu ook een onlinegids beschikbaar voor scholen die er zelf mee aan de slag willen gaan.

In 2018 was onze campus voor het eerst ook de thuisbasis voor een Engelstalige zomercursus, waarbij studenten uit binnen- en buitenland zich twee weken verdiepten in de ondersteuning van vluchtelingengezinnen. De vluchtelingenproblematiek werd het voorbije jaar verder uitgediept in twee lopende onderzoeken, over woonbegeleiding door vrijwilligers en over de veerkracht van vluchtelingengezinnen.

We lanceerden dit jaar ook een tool voor ouders van suïcidale jongeren en we onderzochten hoe het netwerk van mensen met een beperking en mensen in armoede versterkt kan worden.

In dit jaarverslag lees je meer over bovengenoemde projecten, maar ook over al onze andere afgelopen activiteiten, publicaties en onderzoeken. Gezinnen ondersteunen en de ondersteuning van gezinnen verbeteren, daar blijft het voor ons om draaien. Ook in 2019!

Tanja Nuelant, studiegebieddirecteur

Kathleen Emmery, coördinator
van het kenniscentrum

Opvoeding

1

Opvoedingsondersteuning

Welke ondersteuning hebben gezinnen met jonge kinderen in Brussel nodig? Ons onderzoeksteam peilde samen met studenten Gezinswetenschappen en met steun van de VGC bij organisaties en bij ouders naar wat er goed loopt en wat beter kan. Op deze en veel andere vragen pogen we in 2019 een antwoord te formuleren. Dank aan de ruim 100 gezinnen die hun ervaringen en verwachtingen met ons deelden. Hun stem, hun ervaringen en verwachtingen zullen we in de aanbevelingen voor werkveld en beleid meenemen. Ook het enthousiasme en de inzet van het werkveld om voor de grote diversiteit aan Brusselse gezinnen en dicht bij deze gezinnen initiatieven te nemen werkte inspirerend!

Simonne Vandewaerde

Met de steun van de Vlaamse Gemeenschapscommissie ging het Kenniscentrum Gezinswetenschappen in juni 2018 van start met een onderzoek naar Brusselse gezinsondersteunende initiatieven voor toekomstige ouders en ouders met jonge kinderen. Onderzoekers Bo Fagardo, Simonne Vandewaerde, Kristien Nys en Kathleen Emmerly willen de wisselwerking tussen de verschillende initiatieven in kaart. Na een documenten- en cijferanalyse bevroegen ze een tweehonderdtal (toekomstige) ouders die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wonen. Gelijktijdig werden ook de werkveldactoren geïnterviewd die voor ondersteuning of begeleiding zorgen. Vervolgens formuleren de onderzoekers aanbevelingen om tot een geïntegreerde preventieve gezinsondersteuning te komen voor ouders en hun jonge kinderen in het Brussels Gewest. De resultaten worden in het najaar van 2019 verwacht.

Kristien Nys en Kathleen Emmery maakten deel uit van de adviesgroep voor het 11de EXPOO-congres **'Samen verder bouwen aan de Huizen van het Kind!'**, op 4 december in Brussel. Meer dan 400 geïnteresseerden namen deel aan het congres, dat ook via live streaming gevolgd kon worden op de campus Schaarbeek van Odisee, waar het kenniscentrum gevestigd is.

Op de trefdag **'Outreaching werken in Brussel'**, georganiseerd door de Vlaamse Gemeenschapscommissie op 8 november, nam Kristien Nys deel aan een panelgesprek op basis van haar eerder onderzoek bij Thuiscompagnie, een Limburgs initiatief voor participatieve hulpverlening aan gezinnen in armoede.

Op 5 maart 2018 hadden de onderzoekers van het kenniscentrum samen met het praktijk- team van de opleiding Gezinswetenschappen een leerrijke uitwisseling met medewerkers van verschillende Huizen van het Kind. Een bachelorproefstudente die veld- en denkwerk in en met het Huis van het Kind uitvoerde, lichtte haar onderzoek toe. Studenten van de tweede opleidingsfase Gezinswetenschappen analyseerden de websites van 41 Huizen van het Kind.

'Dankjewel, concrete en bruikbare feedback.'

(Hilde Haerden, Campus O3, Genk)

'Bedankt voor deze interessante studie.'

**Deze zomer hebben we onze website reeds
vernieuwd, maar we gaan zeker aan de slag
met jullie bevindingen.'**

(Marleen Verhas, Huis van het Kind Zele)

De positieve reacties op ons feedbackrapport bevestigen hoe belangrijk het is om de brug te leggen tussen het werkveld, de opleiding Gezinswetenschappen én het Kenniscentrum Gezinswetenschappen.

In samenwerking met Odisee Advanced Education organiseert het Kenniscentrum Gezinswetenschappen elk jaar een ruim aanbod van bijscholing over gezin, relaties en opvoeding. In dit kader gaf Linda T'Kindt op 15 en 22 maart op de campus in Schaarbeek haar tweedaagse opleiding over het opvoeden van hooggevoelige kinderen.

Opvoeden bij en na scheiding

8

Claire Wiewauters neemt het al jaren op voor de belangen van het kind bij een scheiding en in nieuwe gezinsvormen, en dat was afgelopen jaar niet anders. Naast het inzoomen op preventief werk (hoe kinderen voorbereiden op een scheiding) gaat haar aandacht ook naar de moeizame aanpassing bij scheiding en risico tot contactbreuk bij scheiding, zowel via onderzoek, eindproeven, als via deelname aan studiedagen en stuurgroepen en een denktank.

Op de studiedag van het Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp (2 februari) gaf Wiewauters de lezing **'Scheiden: valt conflict te vermijden?'**. En op 2 en 9 maart verzorgde ze de cursus **'Kinderen verst(r)ikt in verbinding. Gewone en moeizame aanpassing van kinderen bij scheiding'** op de campus in Schaarbeek. Dit was ook het thema van het gastcollege dat ze op 13 maart aan de KU Leuven gaf, in de masteropleiding Orthopedagogiek.

In november organiseerde de Gezinsbond in samenwerking met het Vormingscentrum Opvoeding en Kinderopvang (VCOK) webinars, waarvan Claire Wiewauters er op 19 november eentje voor haar rekening nam. Haar lezing Mag ik ook iets zeggen? Over de stem van kinderen bij verandering in het gezin' werd gevolgd door 700 kijkers.

Focus op ouderschapsplan

In mei publiceerde het Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid een artikel van Wiewauters, waarin zij stelt dat een schoolbeleid bij scheiding meer veronderstelt dan kennis van de juridische regelgeving.

Op 5 juni nam ze deel aan een rondetafel, georganiseerd door het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, in het kader van de burgerrechtelijke opdracht van de Justitiehuizen.

Begin juli kwam de Gezinsbond naar buiten met een nieuwe uitgave 'Focus op ouderschapsplan', waarin een kritisch hoofdstuk van Wiewauters is opgenomen. Ze pleit daarin voor een ouderschapsplan als een plan van aanpak dat gaandeweg wordt bijgestuurd, rekening houdend met de leeftijd van de kinderen en de wisselende leef- en werkomstandigheden van de ouders.

Op 20 oktober gaf ze een bijscholing aan de medewerkers van Awel, over het bevorderen van de veerkracht van kinderen en jongeren bij scheiding en het leven in een samengesteld gezin. En op 26 november had ze het bij de Gezinsbond in Peer over 'Mijn ouders zijn uit elkaar. Over gewone en moeizame aanpassing na scheiding', voor 80 aanwezigen.

Ook de pers vond de weg naar Wiewauters' expertise over scheiding. Op 14 februari verscheen in De Morgen een artikel over het zogenaamde vogelnestverblijf: 'Als niet de kinderen maar de gescheiden ouders heen en weer gaan'. Voor Knack Weekend werkte ze eind februari mee aan artikels over parttime papa's en wat een scheiding met vaders doet, in april ging het over grijze scheidingen, over ouders die op latere leeftijd uit elkaar gaan.

In april beleefde Wiewauters' boek 'Een week mama, een week papa' zijn vijfde herdruk.

In het tijdschrift van La Ligue, de Franstalige tegenhanger van de Gezinsbond, verscheen in februari een recensie van de Franse vertaling van haar boek, die eind vorig jaar gepubliceerd werd. Ook werkte Claire mee aan een nieuw boek van oud-studente Kaat Schaubroeck, 'Gelukkig gescheiden', dat op 2 oktober gelanceerd werd.

Op 26 februari werd ze op Radio 1 (voor het programma Nieuwe Feiten) geïnterviewd over contactbreuk tussen volwassen kinderen en hun ouders. De aanleiding was een hoofdstuk dat ze samen met Kathleen Emmery schreef voor het **Handboek Familiaal Geweld** (Politeia, 2018): 'Het Parental Alienation Syndrome of contactbreuk tussen ouders en kind: een complexe en gelaagde relationele werkelijkheid'.

In oktober startte Stephanie Maes samen met Claire Wiewauters een onderzoek over de werking van de bezoekerimte, mede op vraag van de medewerkers van het CAW Brussel. Het onderzoek richt zich op gezinnen die vanwege (hoogoplopende) conflicten en/of contactbreuk in aanraking komen met verschillende instanties en organisaties binnen de hulpverlening en justitie in Brussel. Een kwalitatief onderzoek moet in kaart brengen op welke manier de verschillende organisaties met betrekking tot (v)chtscheiding en/of contactbreuk van elkaars bestaan en/of werking op de hoogte zijn, en eventueel (samen)werken. Dit onderzoek loopt in samenwerking met studenten in de tweede opleidingsfase Gezinswetenschappen.

Opvoedingsondersteuning aan ouders van suïcidale kinderen

Op 3 mei 2018 vond de studiedag 'Help! Mijn kind denkt aan zelfmoord' plaats. De onderzoeksresultaten en de online tool werden voorgesteld aan het ruime publiek na meer dan twee jaar intensief (samen)werken. Ik was aangenaam verrast over de enorme media-aandacht en de positieve reacties van hulpverleners én ouders. Wat mij het meest zal bijblijven, waren de vele krachtige en aangrijpende getuigenissen van de ouders die aan het onderzoek hebben deelgenomen.

Alexandre Reynders

Wat zijn de noden en verwachtingen van ouders die te maken krijgen met een suïcidaal kind? En wat kunnen ouders concreet doen? In het project 'Opvoedingsondersteuning aan ouders van suïcidale jongeren' werkte Alexandre Reynders vanaf 2017 samen met het Vlaams Expertisecentrum voor Suïcidepreventie en EXPOO en met de steun van het Vlaams Agentschap Zorg & Gezondheid aan de ontwikkeling van een evidence based online tool die ouders en hun begeleiders hierbij kan helpen.

De tool kreeg de vorm van een website, die op 3 mei 2018 officieel gelanceerd werd op een studiedag van het kenniscentrum. De studiedag werd bijgewoond door 155 mensen.

Op 'Help, mijn kind denkt aan zelfmoord' vinden ouders informatie over zelfmoord, zelfzorg, rechten van ouders, oefeningen in opvoedingsondersteuning en talloze getuigenissen van ouders in een gelijkaardige situatie. De tool is ingebed in de website van Zelfmoord1813 en is te vinden via zelfmoord1813.be/ouders

Zowel het onderzoeksrapport, gefinaliseerd door Alexandre Reynders, Saskia Aerts en Kathleen Emmery, als de website zelf kregen ruime aandacht in verschillende kranten. Reynders werd bovendien geïnterviewd door het Radio 1-programma De Ochtend, het VRT-Journaal en het VTM-Nieuws. Een van de getuigende ouders vertelde samen met haar dochter hun verhaal aan de Gezinsbond, voor het artikel 'Waar is de steun voor ouders van kinderen in de psychiatrie?: het verhaal van Els', dat op 26 april verscheen.

In de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van het Vlaams Parlement werden enkele vragen om uitleg gesteld aan de bevoegde Vlaamse minister van Welzijn Vandeuren.

Reynders maakte samen met EXPOO een vlog over het project en de tool en werkte ook mee aan een opvoedtip rond kinderen met zelfmoordgedachten op groeimee.be. Verder schreef hij een artikel voor De Huisarts en een online bijdrage voor het Fonds Gavoorgeluk, beheerd door de Koning Boudewijnstichting. Het vakblad Weliswaar stipte het onderzoek aan in zijn jaaroverzicht op 21 december.

In Brussel gaf hij er op 8 juni 2018 een lezing over op de 'Inspiratiedag: Aanbod voor ouders van een jongere', georganiseerd door EXPOO, en in Sint-Niklaas kaartte hij het onderwerp aan op een studiedag voor professionalisering van verpleegkundigen op 25 juni. Zowel het kwalitatieve onderzoek als de online tool kwamen ook aan bod op lezingen die Reynders gaf op het European Symposium for Suicide and Suicide Prevention, in Gent op 6 september, en op de drie lezingen die hij in november gaf voor de organisatie Zorg voor Suïcidepogers.

Gezinsondersteuning van moslimgezinnen door zelforganisaties

Moslimouders staan net als andere ouders voor uitdagingen in hun gezinsleven en hebben al eens nood aan ondersteuning, maar hun specifieke gezinskwesties en complexe(re) opvoedingsvragen vragen soms bijzondere aandacht. Ondanks de duidelijke nood sluiten vraag en aanbod op vlak van opvoedings- en gezinsondersteuning aan gezinnen met een niet-westerse migratieachtergrond nog te weinig op elkaar aan. Onderzoekers Kim Lecoyer, Imane Kostet, Samira Oizaz, Hans Van Crombrugge en Kristien Nys willen met praktijkgericht onderzoek aan deze noden tegemoetkomen. Dit project ging van start in februari 2018. In een eerste fase werden moslimgezinnen bevraagd over hun ondersteuningsnoden; zelforganisaties polsten we naar hun benaderingen en methodieken. Samen met zelforganisaties werken we nog aan een vormingstraject om beter in te spelen op de opvoedingsvragen en noden van moslimouders.

Onderzoeker Imane Kostet gaf een presentatie over het onderzoeksopzet op het onderzoeksseminarie **'The Impact of Religion'** aan de Uppsala University in Zweden (24-26 april). Titel van de presentatie was: **'Religion-sensitive parenting and family support to Belgian Muslim families: Can faith-based organizations bridge the gap between offer and demand?'**

Op 4 december faciliteerden Kim Lecoyer, Samira Oizaz en Evelyn Morreel een workshop op het EXPOO-congres, waarin ze een aantal voorlopige bevindingen uit het onderzoek aftoetsten met werkveldactoren uit de 'reguliere' opvoedingsondersteuningssector. Deze workshop werd niet alleen opgevat als een verrijkend uitwisselingsmoment, maar ook als een vorm van bijkomende dataverzameling.

Radicalisering

Hoe kunnen ouders en familieleden die te maken krijgen met gewelddadige radicalisering, het best ondersteund worden? Welke initiatieven zijn er al en wat kunnen we leren uit hun ervaringen? De Koning Boudewijnstichting gaf het kenniscentrum en CEDEM (Centre d'Etudes de l'Ethnicité et des Migrations, ULiège) de opdracht om projecten en activiteiten van Belgische initiatieven die rond dit thema werken, in kaart te brengen. Er werden een 40-tal beschrijvende fiches opgemaakt, die online geraadpleegd kunnen worden. Onderzoeker Kim Lecoyer was coauteur van dit rapport, dat op 12 juni werd gepubliceerd door de Koning Boudewijnstichting. Op basis van deze mapping wordt een inspiratiegids opgesteld die in februari 2019 verschijnt. Deze is voornamelijk bedoeld als informatie- en inspiratiebron voor werkveldactoren. De mapping en gids maken deel uit van een breder project '**Family Support**', dat ook een expertenplatform en vormingen heeft opgezet.

Opvoeding en ouderschap

Ook dit jaar werd er door de media volop een beroep gedaan op de expertise van onze onderzoekers om actuele discussies rond opvoeding en ouderschap te duiden. We pikken er enkele in het oog springende persartikels uit.

Claire Wiewauters werd meermaals geconsulteerd door De Morgen, onder meer over vakantie-opvang voor kinderen (14 mei) en over een Nederlands onderzoek rond stiefouders (18 oktober). Voor Knack Weekend (21 november) werd

ze geïnterviewd over de mythe van de gelijke opvoeding: waarom de oudste vaak minder mag dan de jongste.

Ook de geboorte van een nieuw koningskind kan aanleiding zijn om het kenniscentrum te consulteren. Zo werd Patrick Meurs na de geboorte van een Brits prinsje gevraagd naar de positie van de benjamin in een gezin (25 april).

Home > Binnenland

30 SEPTEMBER 2018

En toen kwam dochterlief weer thuis wonen: 'Onze levens zijn veel te verweven nu'

Britse studie: 'Boemerangkinderen' doen de levenskwaliteit van ouders dalen

08-05-18, 13:50u • Fienke Van Garderen • Bron: Eigen verslaggeving

Ouders die hun volwassen zoon of dochter tijdelijk weer in huis nemen, vinden dat vaak niet erg. Maar hoe strookt dat met een nieuwe studie die toont dat zulke 'boemerangkinderen' hun levenskwaliteit niet aanzienlijk doen dalen?

Een boemerangkind maakt niet gelukkig. Teammate niet als je onderzoekers van de London School of Economics en Political Science moet geloven. Zij legden data uit twintien Europese landen naast elkaar, en stelden een daling in levenskwaliteit vast bij ouders die hun lege nest plots weer gevuld zien met een volwassen zoon of dochter.

Ook de levenskwaliteit te bepalen, leken de onderzoekers naar twee factoren: de mate van controle en de autonomie die ouders in een bevraging over ouder worden aangeven. Hoe hoger de scores, hoe beter het welbevinden. Maar bij ouders die plots hun lege nest weer gevuld zagen met een volwassen kind, bleek er een daling van 0,6 punten. Een significant verschil, zegt het team. 'Vergelijkbaar met de verminderde levenskwaliteit wanneer je een leeftijdsgereleerde beperking ontvinkt, zoals moeizaam stappen of problemen hebben om je om te kleden.'

Het onderzoek gaat ook uit van Belgische data. Dus dringt de vraag zich op: hoe herkenbaar is dit voor ouders hier? Hoezeer lijden zij onder een leven onder één dak met een boemerangkind?

Tine*, een 58-jarige lerares, deelt haar huis in Oost-Vlaanderen al twee jaar met haar 28-jarige dochter. Ze had daar niet op gerekend, maar toen de vraag volgde, zei ze als vaarselsprekend ja. Ze heeft er geen seconde spijt van gehad. En toch zegt Tine: 'Volgende maand verhuist mijn dochter. En daar ben ik best blij om.'

Bij momenten is dat samenwonen namelijk best frustrerend, zegt de moeder. 'Vooral wanneer ik in het oude patroon van zorgende mama herviel en de was en de plas en de boodschappen weer begon te doen zoals ik het twintig jaar lang had gedaan. Toen ik op een bepaald moment zelfs welkijssie enteties met collega's begon af te zeggen omdat ik dacht dat ik thuis moest zijn voor mijn kind, ben ik op de rem gaan staan'

THE

LEES LATER

Maar ook met duidelijke grenzen en afspraken zijn er lastige momenten. 'Mijn dochter heeft nu een half jaar een nieuwe relatie, en haar partner woont ook zo goed als bij mij in. Dat vind ik hoe langer hoe ongemakkelijker. Ik vind het soms te intens om bij hen te zijn en dan ga ik liever boven op mijn eigen kamer een boek zitten lezen. Onze levens zijn te veel verweven op dit moment. Daarom ben ik blij dat er een eind aan komt. Mijn dochter denkt er niet zo over.'

Regionale verschillen

Ondanks de Belgische data laat het onderzoek niet zien in welke mate onze ouders inboeten aan levenskwaliteit. De onderzoekers merken wel regionale verschillen in Europa. In het noorden van het continent lijden ouders meer onder een terugkerende zoon of dochter dan in het Zuiden. Miet Timmers, doent-onderzoeker aan het Hoger Instituut Gezondwetenschappen en gespecialiseerd in het thema, vóór dit aan cultuurverschillen: 'In Noord-Europa wordt zelfstandigheid meer geassocieerd met wegstreken uit het ouderlijke nest, in het zuiden is er meer een traditie van langer thuisblijven.' Vlaanderen situeert zich volgens haar daar wat tussenin.

Timmers meent dat je op basis van het Britse onderzoek niet kunt stellen dat alle ouders met een boemerangkind aan levenskwaliteit inboeten of dat ze ongelukkig zouden zijn. 'Ze hebben geen gezinnen bevraagd, maar eerder een statistisch verband aangetoond.' Toch vindt ze wel enkele zaken herkenbaar. Dat ouders met boemerangkinderen inboeten aan controle en autonomie, bijvoorbeeld. 'Dat is ook niet verwonderlijk. Op je vijftigste beland je in een nieuwe levensfase, waarin je meer tijd kunt maken voor je partner, vrienden, hobby's. Plots een kind weer in huis nemen kan die plannen in de war brengen.'

Wat volgens haar ook kan spelen, is de voorstelling van deze ouders met de gelijke behandeling van hun kinderen. Tijdens mijn interviews hoorde ik een moeder die 's nachts wakker lag van haar jongste kind dat weer thuis woonde. Niet zozeer omdat hij gratis bij haar inwoonde, wel

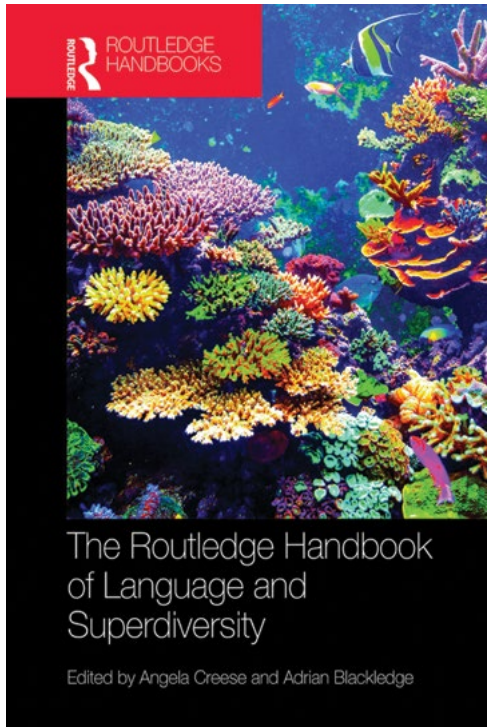
In 210.000 gezinnen wonen ouders samen met minstens één kind van 25 jaar of ouder. 'Maar we weten niet of die kinderen weer thuis zijn gaan wonen, gewoon "aan het nest zijn blijven kleven" of er enkel hun domicilie hebben staan.' Miet Timmers gaf op 8 maart meer duiding over boemerangkinderen in De Morgen.

Diversiteit

2

Superdiversiteit

Hoe omgaan met de groeiende diversiteit in onze samenleving? Ook in 2018 was dit een belangrijk thema en het onderzoekswerk van Dirk Geldof kon dan ook op aanhoudende aandacht rekenen. Het voorbije jaar verscheen de 8ste druk van zijn boek 'Superdiversiteit', een 9de herziene druk komt uit in het voorjaar 2019. Voorts schreef hij onder meer het hoofdstuk 'Superdiversity as a lens to understand complexities' in het gezaghebbende 'Routledge Handbook of Language and Superdiversity'.

Op verschillende locaties in Vlaanderen gaf hij doorheen het hele jaar lezingen, onder meer in Oostakker (campus Edugo, 20 februari), Brussel (Odisee, 21 mei), Antwerpen (Karel de Grote hogeschool, 13 november) en Leuven (provinciehuis, 20 november).

En op 17 december was hij een van de gastsprekers op het 'Jaar in Taal', het jaaroverzicht van het Brusselse cultuurcentrum DeBuren, waarbij hij het onder meer had over de verenging van de begrippen 'transmigratie' en 'transitmigratie'.

Mooie boekrecensie 'Superdiversity'

'This book offers a unique perspective as Dirk Geldof is a commentator, academic and practitioner. His work combines theory and practice; locality and 'globality'; and, proximity and distance, which are presented in a well balanced and integrated manner. This is a 'food-for-thought book', one to return to again and again particularly in times where the resurgence of essentialist attitudes and policies towards immigrants and refugees put multicultural coexistence at stake. (...) 'Superdiversity in the heart of Europe' is a timely, helpful, eye-opening and inspiring book.'

Emilio Jose Gomez Ciriano, Universidad de Castilla La Mancha. In: Social Work Education, 15 februari 2018.

Dirk Geldof verdiepte zich dit jaar ook in het subthema wonen en superdiversiteit, wat leidde tot het schrijven van een expertnota voor het Vlaams Planbureau voor Omgeving, '(Compacter) wonen in een context van superdiversiteit. Over de nood aan meer inzicht in de woonwensen en wooncultuur van mensen met een migratieachtergrond in Vlaanderen'. De nota verscheen ook als artikel in het tijdschrift Ruimte en Maatschappij.

Verder werkte Geldof samen met Dirk Luyten als expert en medeauteur mee aan de **Inspiratienota Woonstad Gent**, die het toekomstig woonbeleid van de stad Gent op de rails moet zetten. Geldof formuleert er uitdagingen voor een divers-sensitief woonbeleid, voorstellen voor een structureel andere aanpak en inspiratie voor het volgende woonbeleid. Op donderdag 22 november 2018 werd de inspiratienota aan het grote publiek voorgesteld.

In maart gaf Geldof de keynotelezing op een avond van de Stadsacademie Gent over de rol van de universiteit in de ontwikkeling van zogenaamde 'kantelende' wijken, waar veel nieuwkomers arriveren. Verder nam hij deel aan een panelgesprek op de academische opening van de Triënnale van Brugge in mei, die dit jaar in het teken stond van de 'vloeibare' samenleving.

Internationaal werd Geldof onder meer uitgenodigd als gastdocent aan de Bern University of Applied Sciences, waar hij in maart de keynotelezing 'Divers-sensitive skills

as a challenge in contexts of superdiversity. Implications for higher education' op de 'Global Days 2018. Future skills – tomorrow's global job market' gaf.

Het belang van de sense of belonging in het hoger onderwijs was het onderwerp van de presentatie van Elke Emmers en Evelyn Morreel op de conferentie op de 'European First Year Experience Conference', van 25 tot 27 juni in Utrecht, met als thema 'Diversity and inclusion'.

In oktober startte Evelyn Morreel in opdracht van Chirojeugd Vlaanderen met een onderzoek naar diversiteit in de jeugdbeweging. Veel jeugdbewegingen zijn opvallend wit, en trekken vooral kinderen aan uit de middenklasse. Chiro wil een afspiegeling zijn van de buurten waarin ze werken. Het kenniscentrum zal de

diversiteit van de Chirowerkingen onder de loep nemen. Welke doelgroepen bereiken ze minder en hoe komt dat? Wat zou hen helpen om de weg naar Chiro te vinden? Studenten Gezinswetenschappen werken actief mee en gaan praten met ouders, jongeren en leiding van lokale afdelingen.

Vluchtelingengezinnen

Cruciaal voor mij het voorbije jaar waren de twee onderzoeksprojecten rond vluchtelingen aan het kenniscentrum: één over veerkracht bij vluchtelingengezinnen met kinderen en één over de woonbegeleiding van erkende vluchtelingen door vrijwilligers. Zo proberen we met onderzoek hulpverleners en vrijwilligers te ondersteunen. En vooral: de leefsituatie van vluchtelingen mee verbeteren, tegen het soms ontmenselijkende discours in de samenleving in.

Dirk Geldof

Veerkracht

Het in 2017 opgestarte PWO-project 'Veerkracht ondersteunen bij ouders en kinderen van vluchtelingengezinnen' brengt inzichten uit vier studierichtingen van onze hogeschool bij elkaar in een transdisciplinair onderzoek: orthopedagogiek, sociaal werk, gezinswetenschappen en onderwijs.

Het doel is om de actuele opvang van deze gezinnen in kaart te brengen en bestaande initiatieven verder op elkaar af te stemmen. Mieke Groeninck is onderzoeker, Patrick Meurs is promotor, Dirk Geldof en Claire Wiewauters zijn copromotoren

vanuit Gezinswetenschappen. Vanuit Onderwijs is Ward De Boe copromotor, vanuit Sociaal werk is dat Kaat Van Acker, en Isabel Berckmans vervult deze rol vanuit de opleiding Orthopedagogie.

Het lopende onderzoek, dat in 2019 resulteert in een boek, kwam in 2018 aan bod op diverse conferenties. Onderzoekers Mieke Groeninck, Dirk Geldof en Patrick Meurs zorgden voor een presentatie op de 'International Conference on Racial Displacements: Peripheries, Camps, Resistance' van het Institute for Research into Superdiversity (IRiS) aan de University of Birmingham (19 juni). Titel van hun bijdrage was 'After Displacement: Building up resilience of refugee families'.

De drie onderzoekers namen ook deel aan de 'Conference on Europe, Migrations and the Mediterranean: human mobilities and intercultural challenges' van IMISCOE (International Migration, Integration and Social Cohesion) in Barcelona op 3 juli. Ze brachten er de presentatie 'From asylum crisis to a strength based approach of refugee families with children'. Op de CESSMIR Conferentie Needs and Care Practices for Refugees and Migrants aan de universiteit van Gent (17-19 juli 2018) stelden ze het onderzoek voor met de presentatie '(Re)Configuring Iraqi, Afghan & Syrian asylum seeking and refugee family resilience in Belgium'.

IMISCOE

15th Annual Conference

2 - 4 July 2018 / Barcelona

**"Europe,
migrations and
the Mediterranean:
human mobilities
and intercultural
challenges"**

Mieke Groeninck, Kaat Van Acker en Claire Wiewauters presenteren het onderzoek ook op de conferentie Familles Du Monde - VIIe Congrès International de Migration & Santé Mentale (19-20 oktober) in Brussel.

Groeninck verzorgde op 24 september een workshop bij Sensoa en op 16 oktober gaf ze voor vzw Solentra een lezing over islam en cultuursensitieve zorg. Op 22 en 25 oktober gaf zij twee gastcolleges in de opleiding psychologie aan de KU Leuven, over het lopende onderzoek naar de veerkracht van gezinnen op de vlucht en over cultuursensitieve zorg. Verder vervulde ze aan de KU Leuven een vervangingsopdracht als lector 'Introductie in de antropologie en criminologische thema's'.

Patrick Meurs schreef samen met Mieke Schrooten voor het Tijdschrift voor Jeugd en Kinderrechten het artikel 'Recht en veerkracht na de vlucht: een welzijns perspectief op vluchtelingengezinnen met kinderen', waarin het lopende onderzoek ook aan bod kwam.

Op 7 december organiseerde het kenniscentrum een denkdag voor mensen uit het werkveld (domeinen opvang, onderwijs, welzijn), die op een of andere manier bij het onderzoek betrokken zijn (via focusgroepen, studiedag, interviews, veldwerkbezoeken). In de voormiddag werden de thematische codering en de analyseresultaten voorgesteld. In de namiddag vonden kleinere workshops per domein plaats, waarbij naar de verwachtingen van het werkveld naar disseminatie en implementatie toe gepeild werd.

De 'Tree of life' is een krachtige methodiek, ontwikkeld om in dialoog te gaan met mensen en jongeren op de vlucht. De methodiek vindt zijn oorsprong in het narratieve gedachtengoed en gebruikt de boom als creatieve metafoor voor het leven. Door 'de boom van mijn leven' te tekenen, krijgen mensen de kans om rijke en identiteitsversterkende verhalen te ontwikkelen die geworteld zijn in hun sociale en culturele geschiedenis. Geïnspireerd door deze methodiek ontwikkelden Claire Wiewauters en Kaat Van Acker een aangepaste versie om met kinderen in gesprek te gaan over hun ervaringen in het kader van het onderzoek.

Op 27 maart gaf Claire Wiewauters hierover een workshop op de campus in Schaarbeek, en op 11 oktober in het Vormingscentrum Guislain in Gent. Op het Wetenschapsfestival, op 25 november in Muntpunt, gaf Wiewauters een aangepaste versie van deze workshop voor en met kinderen, naast nog een workshop over scheiden: 'Awel, ik ben in de war door de scheiding van mijn ouders'.

Op 30 november waren Claire Wiewauters en Kaat Van Acker te gast op het Departement Onderwijs en Vorming voor de studiedag 'Trauma- en cultuursensitief werken in de klas'. Ze boden er een workshop aan over de methodiek van de 'Tree of Life' en richtlijnen voor gebruik in het onderwijs. Ook in 2019 worden er nog workshops gepland hierover.

Op 28 september organiseerde het kenniscentrum voor alumni en mensen uit het werkveld een studiedag over gezinshereniging, in de vorm van een 'carroussel' die draait rond twee concrete verhalen van vluchtelingengezinnen. Ze werden bekeken vanuit het kind- én het ouderperspectief en benaderd vanuit verschillende invalshoeken: systeemtheoretisch en psychologisch, maar ook sociologisch en juridisch: welke rol spelen eerstelijns hulpverleners in dit proces en welke vragen moeten we het beleid voorleggen? Onderzoeker Mieke Groeninck zorgde voor de inleiding en ook Claire Wiewauters werkte hieraan mee. Vanuit de inzichten uit deze studiedag dienden we een onderzoeksaanvraag in over gezinshereniging.

Woonbegeleiding

In juni startten onderzoekers Lore Robeyns en Louise D'Eer onder leiding van Dirk Geldof en in opdracht van de Vlaamse Overheid (Agentschap Jongerenwelzijn) een onderzoek naar ondersteuning van vrijwilligers die zich engageren bij de zoektocht naar woningen voor erkende vluchtelingen. Dirk Luyten, Mieke Groeninck, Kathleen Emmery en Leen Hellinckx volgen dit onderzoek als copromotoren mee op. Het doel is om bestaande (vrijwilligers) initiatieven die erkende vluchtelingen woonondersteuning aanbieden, in kaart te brengen en een draaiboek te ontwikkelen voor het opstarten en begeleiden van dergelijke initiatieven. In juni 2019 worden de resultaten verwacht.

De drie onderzoekers presenteerden hun onderzoek op de derde Netwerksessie integratieonderzoek van het Agentschap Binnenlands Bestuur op 16 oktober. Lore Robeyns en Louise D'Eer presenteerden het

onderzoek ook op 'The Refugees, Borders and Membership Conference' aan de Universiteit van Malmö (24-26 oktober). Op 22 en 23 november 2018 werd het onderzoek voorgesteld op de conferentie 'Tackling the migration and refugee challenge- Exploring innovative policies and practices through the lens of social enterprises and third world sectors', uitgaande van de University of Trento. Onderzoeker Louise D'Eer verzorgde er een workshop.

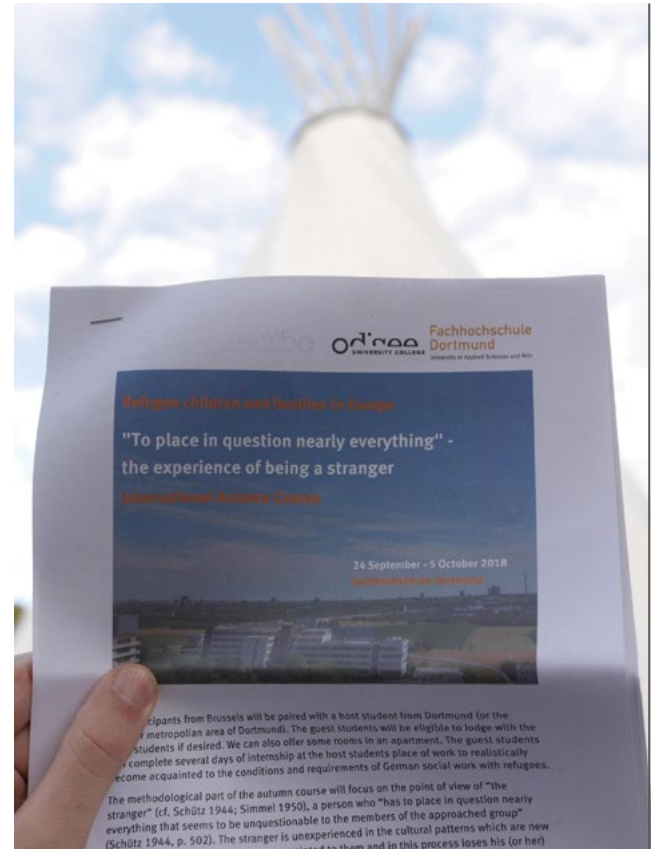

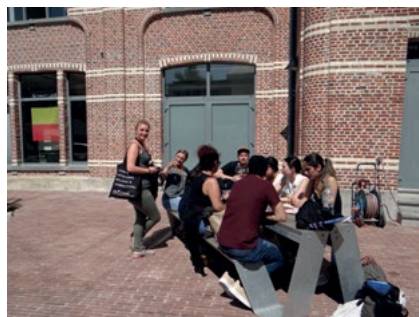
Summer School

In de zomer van 2018 organiseerde het kenniscentrum in samenwerking met vijf partners (University of Applied Sciences and Arts (Fachhochschule) Dortmund, Pontificia Universidad Católica del Perú, het VN-Hoog Commissariaat voor Vluchtelingen (UNHCR) en het Platform Kinderen op de vlucht/La Plate-forme Mineurs en exil) voor het eerst een zomercampus. Thema was de ondersteuning van vluchtelingengezinnen en –kinderen. De deelnemers kregen een stevige theoretische basis via lezingen en workshops, aangevuld met werkbezoeken aan organisaties die met vluchtelingengezinnen werken.

Het programma bestond uit vier modules, waarbij studenten die het hele programma volgden, een certificaat konden behalen. Professionals en andere geïnteresseerden konden ook intekenen voor een module of een bepaalde lezing. De voertaal was Engels.

Zeventien Odisee-studenten uit de opleidingen Gezinswetenschappen en Sociaal Werk van de Odisee-hogeschool kregen het gezelschap van twaalf Duitse studenten van de voornaamste partner, de Fachhochschule van Dortmund, en van enkele studenten uit Nederland, Turkije, Oostenrijk en Spanje. Een veertigtal professionals tekenden apart in voor een module of een lezing. In september waren de opleiding en het Kenniscentrum Gezinswetenschappen op hun beurt te gast in Dortmund voor het tweede luik, de 'autumn course'.

BEZIRKSBLÄTTER PONGAU

22./23. AUGUST 2018 / MEINBEZIRK.AT

„Multikulti“ – so

Die St. Johannerin Evi Huber besuchte die Summerschool in Brüssel. Das Thema lautete „Flüchtlinge“.

BRÜSSEL, ST. JOHANN (jb). „Ich bin angekommen am Flughafen in Brüssel und auf die Straße hinausgetreten. Ich habe versucht

Evi Huber (li) mit Tanja, Miet und Merel in der Summerschool in Schaerbeek. Mehr Bilder aus Brüssel: meinbezirk.at/2830328.

mich zu orientieren. Von wo und wann fährt der nächste Zug? Wie löst man ein Ticket bei der Metro? Alles schwierige Aufgaben, wenn man kein Niederländisch oder Französisch spricht“, erinnert sich Evi Huber an ihre ersten Tage in der „Summerschool“ in Brüssel. „Aber ich habe Spaß an solchen Herausforderungen.

Ich habe mich aufgemacht und Musik gehört und bin ihr gefolgt. Ich bin zu einem Fest gekommen und habe auf einer Plattform gestanden und über Brüssel geredet. Ich wusste nicht, worüber die Menschen rund um mich herum sprachen, was sie taten oder warum sie hier waren. Das ist ein besonderes Gefühl. Jeder sollte das einmal erlebt haben. Denn so kann man noch besser verstehen, wie sich Flüchtlinge fühlen, wenn

sie in der Fremde ankommen.“

Aus Brüssel nach Goldegg

Über das Thema Flüchtlinge, Kinder und Familien in Europa handelte auch die Summerschool, zu welcher die St. Johanner Studentin für soziale Arbeit an der Fachhochschule Salzburg eingeladen war. In diesem zweiwöchigen „Auslandsstudium“ kam Evi Huber mit 34 Studenten aus Belgien, Deutschland und Holland zusam-

bunt ist Brüssel

Huber (li) mit Petz-Michez, Leiterin des Salzburger Europabüros.

Auf Erkundungstour – am Bahnhof in Brüssel. Fotos: Huber

men. Die Summerschool ist eine Zusammenarbeit der Brüsseler „Odisee University College“ mit der Fachhochschule Salzburg, der Fachhochschule Dortmund, The UN Refugee Agency (UNHCR) und der Plattform Minors in Exil. „In Vorlesungen und Workshops ging es um Konfliktmanagement, Kinder- und Menschenrecht, Familienzusammenführung, mentale Gesundheit und mehr“, erzählt Evi Huber, Betreuerin im

Asylverein „Welcome Goldegg“. „Ich konnte viel für meine Arbeit dahheim mitnehmen – z.B. was soziale und kulturelle Aspekte für die Integration bedeuten, wie man mit Traumata umgeht usw.“

Menschen aus 36 Nationen

Den Studenten wurde auch gezeigt, wie Brüssel mit den Flüchtlingen umgeht. „Wir haben ein Asylquartier besucht, in dem 215 Personen aus 36 Nationen le-

ben. Hier monatelang abwarten zu müssen, ohne zu wissen wie es weitergeht, stelle ich mir hart vor“, so die St. Johannerin. In der

„Für mich als Touristin war das ein Abenteuer, für Flüchtlinge muss es aber beängstigend sein.“
EVI HUBER, STUDENTIN

Stadt selbst, fallen aber die Asylwerber nicht auf: „Brüssel ist multikulturell. Wo die Menschen herkommen, ist hier irrelevant.“

Einlassen auf das, was kommt

In der vorlesungsfreien Zeit besuchte die St. Johannerin auch das Verbindungsbüro des Landes Salzburg mit Leiterin Michaela Petz-Michez und das Europäische Parlament. Was Brüssel Evi Huber gelehrt hat? „Das Gefühl fremd zu sein, trotzdem hinauszugehen und sich einlassen auf das, was kommt.“

25 juni 2018. Beladen met rugzakken en koffers komen de 35 deelnemers uit Duitsland, België, Nederland en Oostenrijk aan op de campus in Schaarbeek voor de eerste editie van de Summer School 'Refugee Children and Families in Europe: social work and counseling'. De volgende twee weken staan bol van nieuwe inzichten in het werken van vluchtelingen. Docenten uit Zwitserland, Nederland, Duitsland, Peru en België vertellen over hun ervaringen en komen met vaak pakkende verhalen. Organisaties geven een inblik in hun werking met vluchtelingen. De broeierige warmte in Brussel wakkert discussies én vriendschappen aan.

Miet Timmers

Lezingen van onderzoekers op de Summer School:

- Dirk Geldof

'Refugees and the transition towards superdiversity and increasing transmigration: challenges for social professionals'

- Hans Van Crombrugge

'It is not enough!'. On social work, universal rights, and fundamental needs'

- Mieke Groeninckx, Dirk Geldof en Patrick Meurs

'Resilience amongst asylum seeking and refugee families'

- Kim Lecoyer

'Family conflict resolution and mediation in a context of cultural and religious diversity'

- Joris Dewispelaere

'Story-telling, creative writing and playing' over hoe vluchtelingen creatieve verhalen leren schrijven en spelen

- Claire Wiewauters over Tree of Life

Diversi-Date

Samen met Axcen vzw en met ondersteuning van de VGC werkt het kenniscentrum sinds september 2016 aan het project Diversi-Date. Doel is een veilige context te creëren waarbinnen jongeren hun eigen levensbeschouwing en identiteit en die van anderen kunnen exploreren, en hierover met elkaar kunnen uitwisselen. Een honderdtal jongeren uit het Brusselse en het Vlaamse secundair onderwijs (derde graad) worden uitgenodigd op de campus Schaarbeek van Odisee voor een dag vol workshops en dialoog.

Op vrijdag 23 maart had de tweede editie van Diversi-Date plaats. De deelnemende scholen waren Koninklijk Technisch Atheneum Jette, Koninklijk Atheneum Emanuel Hiel Schaarbeek, TechniGO! Aalst, Lucernacollege Anderlecht, en Mater Dei-instituut Sint-Pieters-Woluwe. Bijna honderd leerlingen namen deel van de derde graad ASO en TSO.

Daarnaast werkten Leen De Clercq, Eline Mechels, Alexandre Reynders en Kathleen Emmery ook een Diversi-Date gids uit, die gratis te downloaden is via de website van het kenniscentrum. De gids, bedoeld als tool voor leerkrachten, scholen en andere organisaties om zelf een interlevensbeschouwelijke dialoog met jongeren aan te gaan, werd aangevuld met filmpjes van de Diversi-Datedag, digital stories gemaakt door leerlingen en oefeningen, methodieken en extra educatief materiaal, die allemaal downloadbaar zijn.

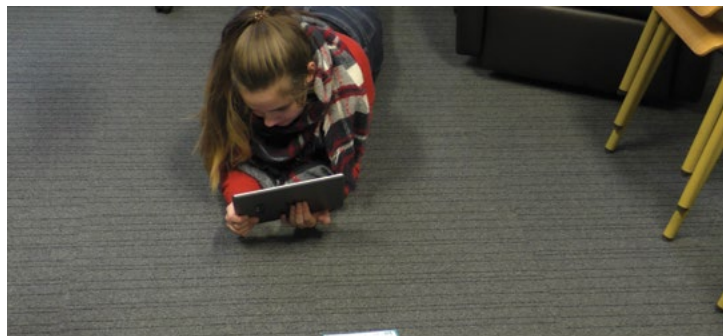
In het tijdschrift Tertio verscheen op 27 juni een artikel 'Brusselse en Vlaamse jongeren in dialoog over diversiteit', waaraan Alexandre Reynders bijdroeg.

En op 15 november gaven Leen De Clercq en Eline Mechels een workshop over Diversi-Date op de Dag van de Rooms-Katholieke godsdienstleraar, in het Sint-Baafshuis in Gent.

Diversi-Date is een project waar ik me graag voor inzet. Ik geloof in de maatschappelijke meerwaarde die onze opleiding aan secundaire scholen biedt. Door jaarlijks zoveel jongeren én het sociocultureel werkveld uit te nodigen, brengen we de diversiteitspraktijk binnen de muren van onze campus. Onze studenten leren omgaan met een 'bad vol diversiteit' en tegelijk trainen ze hun vaardigheden in het begeleiden van groepen. De leerlingen uit het secundair komen onzeker binnen, maar vertrekken met een brede glimlach. Zoals Alexandre Reynders opmerkte: 'Ontmoeting is dé beste leerschool'. Ook de brug tussen leerkrachten en Gezinswetenschappers vind ik zeer interessant om verder uit te diepen. Beide profielen hebben elkaar veel te bieden. Beste bewijs daarvan is dat de opleiding Lager Onderwijs uit Aalst 'Diversi-Date Junior' nu integreert in hun opleiding als keuzevak voor derdejaarsstudenten én er een praktijkgericht onderzoek aan koppelt. Kortom, er zit veel toekomstmuziek in de bruggen die we bouwen.

Leen De Clercq

Cultuursensitieve zorg

"Birds in the Sun" door Roya Azal @ The Art of Islamic Healing

In samenwerking met het Vormingscentrum Guislain in Gent gaf het kenniscentrum vormingen over de begeleiding van moslimgezinnen bij het levenseinde (op 20 maart), islamitische visies op relaties en opvoeding (20 en 27 april en 4 mei), en islamitische visies op psychiatrie en de zorg voor mensen met psychische aandoeningen (op 13 december).

Mieke Groeninck gaf op de bijscholing van 20 april de lezing 'Tussen visie en dagelijks leven: wat leert ons de antropologie van islam?'.

Gezinnen in de samenleving

3

Gezinsbeleid

NNaar aanleiding van veranderingen in het erfrecht gaf onderzoeker Elisabeth Adriaens op 29 november de nieuwe bijscholing 'Gezinnen en het nieuwe erfrecht: meer vrijheid, gelijkheid... en blijheid?' op de campus Schaarbeek.

Gezinsenquête

Het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin lanceerde in 2016 de Vlaamse Gezinsenquête. Kathleen Emmery, Joris Dewispelaere en Kristien Nys maakten deel uit van de stuurgroep en/of voorbereidende werkgroepen om de uitrol van de enquête te adviseren. Ook werkte het kenniscentrum in opdracht van het departement mee aan de verwerking van de resultaten, die in mei 2018 werden gepubliceerd op de website www.gezinsenquête.be. Elisabeth Adriaens, Kathleen Emmery en Dirk Luyten zoomden dieper in op twee vragen uit de Gezinsenquête. Dit resulteerde in een rapport met als titel 'Gezinsenquête: factsheet Gezinsbeleid. Hoe kan de overheid gezinnen beter ondersteunen?' Het rapport verscheen op de website gezinsenquête.be en werd vermeld in De Morgen. Ook het vakblad Weliswaar besteedde er aandacht aan.

Kathleen Emmery en Inge Pasteels verwerkten de resultaten over de beleving van de partnerrelatie en het gebruik van relatieondersteuning onder de titel 'De relatie met de partner. Gezinnen in Vlaanderen over de relatie met de partner, relatiekwaliteit, steun van de partner, tevredenheid met de partnerrelatie en het gebruik van relatieondersteuning'. De vragen over het al dan niet samenwonen met de partner en de vorige partnerrelatie verwerkten Inge Pasteels en Kathleen Emmery in het rapport 'Partnerrelaties in gezinnen. Gezinnen over single zijn en latrelaties, over gehuwd, wettelijk of feitelijk samenwonen en over vorige partnerrelaties'.

Met enkele collega's van het kenniscentrum waren we intens betrokken bij de verwerking van de Vlaamse Gezinsenquête. "Hoe kan het beleid gezinnen beter ondersteunen?" is een vraag die meer dan tweeduizend gezinnen beantwoordden. Om na weken van coderen en (her)structureren, doorheen de diversiteit van thema's, toch parallellen en een rode draad in de verwachtingen te zien: dat gaf voldoening! Begin mei lanceerden het Departement WVG en De Morgen de resultaten. Het zorgde er, samen met de publicatie en studiedag over de onderlinge invloed van partnerschap en ouderschap, op de Internationale dag van het Gezin (15 mei), voor dat mei 2018 écht een maand met een hoofdletter werd!

Elisabeth Adriaens

Dag van het gezin

Naar goede gewoonte nam het kenniscentrum ook dit jaar de Internationale Dag van het Gezin, 15 mei, te baat om naar buiten te komen met nieuw eigen onderzoek rond gezinsbeleid. Dit jaar werd gefocust op de partnerrelaties van ouders vandaag: voor welke nieuwe uitdagingen staan ze, en hoe kan het beleid daar relatieondersteunend op inspelen?

Resultaat was het boek 'Partners in tijden van ouderschap. Ouders en relaties in gezinnen vandaag', onder redactie van Kathleen Emmery en Dirk Luyten. Het boek werd voorgesteld op de gelijknamige studiedag op 15 mei. Voorafgaand aan de boekvoorstelling schreven de twee redacteurs een opinie voor Sociaal.Net, dat op 9 mei werd gepubliceerd: 'Partnerrelatie heeft impact op kinderen. Meer steun nodig voor ouders'.

Jaarlijks werken we naar aanleiding van de Internationale Dag van het Gezin een thema uit het gezinsbeleid verder uit. Dit jaar kozen we voor het bestuderen van de partnerrelaties van ouders in hedendaagse gezinnen. Het was voor mij een vervolg op mijn eerder onderzoek over het relatieondersteunend aanbod in Vlaanderen, onderzoek naar de beleving van de campagne Donderdag Date-dag en analyses over partnerrelaties en opvoeding in de Vlaamse Gezinsenquête. De voorstelling van het boek op de studiedag op 15 mei was voor mij een hoogtepunt van 2018. De samenwerking met verschillende partners in de publicatie en de uitwisseling op de studiedag was uitermate boeiend.

Kathleen Emmery

Inleiding

1. Partnerschap en ouderschap in gezinnen vandaag.
Dirk Luyten en Kathleen Emmery

Deel 1. Hoe zien partnerrelaties van ouders er vandaag uit?

2. Partnerschap en ouderschap in het Vlaamse en Brusselse Hoofdstedelijke Gewest
Martine Corijn
2. Wie hoort bij het gezin?
Veerle Audenaert
3. Ouders en hun partnerrelaties in Vlaanderen
Inge Pasteels en Kathleen Emmery
4. Juridisch laveren tussen ouderschap en partnerrelaties
Elisabeth Adriaens

Deel 2. Welke uitdagingen zijn er voor partnerrelaties in de context van ouderschap?

6. Beleving van de partnerrelatie en de opvoeding bij gezinnen in Vlaanderen
Kathleen Emmery, Inge Pasteels, Diederik Vancoppenolle en Geraldine Dupont
7. Partnerschap en ouderschap in donorgezinnen
Elia Wijverkens en Hanna Van Parys
8. De transitie naar het ouderschap: veranderingen in de partnerrelatie
Esther Kluwer

9. Ouderschap en relatiekwaliteit in nieuw samengestelde gezinnen
Sofie Vanassche, An Keppens en Liesbet De Lepeleire

10. Kinderen en jongeren over hun ouders als partners en opvoeders
Kim Bastiaens en Claire Wiewauters

Deel 3. Met welke uitdagingen worden voorzieningen en professionals geconfronteerd?

11. Evoluties en trends in het relatieondersteunend aanbod in Vlaanderen
Dirk Luyten en Ludo Serrien
12. Gebruik van relatie- en opvoedingsondersteuning in Vlaamse gezinnen
Kathleen Emmery, Inge Pasteels, Diederik Vancoppenolle en Geraldine Dupont
13. Belevingsonderzoek relatieondersteuning
Ine Van Elskens
14. Ondersteuning van aanstaande ouders en versterking van de samenwerkingsrelatie
Carolien Gravesteijn
15. Ondersteunen van partnerrelaties en ouderschap - Ingangen vanuit de opleiding Gezinswetenschappen
Joris Dewispelaere

Deel 4. Welke uitdagingen zijn er inzake relatieondersteuning van ouders?

- Synthese en besluiten
Dirk Luyten en Kathleen Emmery

Kathleen Emmery & Dirk Luyten (Red.)

Partners in tijden van ouderschap

Ouders en relaties in gezinnen vandaag

Op de studiedag konden de deelnemers in diverse workshops dieper ingaan op deelaspecten van het onderzoek, zoals de impact van opvoedingsproblemen op de partnerrelatie en vice versa, de impact van donorschap op ouderschap en partnerrelatie, intrafamiliaal geweld en ouderschap na scheiding.

Diverse media berichtten over het boek en de studiedag. In De Standaard verscheen op 8 mei het artikel 'Latrelaties: living apart maar toch liever together'. Knack Magazine publiceerde het artikel 'Dag van het Gezin: ongehuwd samenwonen en opeenvolgend partnerschap steeds couranter' op 14 mei. Op 15 mei verscheen een interview met Kathleen Emmery onder de titel 'Bijna 13 procent van ouders zoekt hulp bij relatie: taboe op relatieproblemen blijft' op VRT NWS. En Dirk Luyten was te gast in het Radio 1-programma De Wereld Vandaag.

In het vaktijdschrift voor Welzijn en Zorg Viewz publiceerden Dirk Luyten en Kathleen Emmery op 14 september een artikel 'Gezinnen: meer of minder divers dan gedacht'.

Het vakblad Weliswaar besteedde in zijn editie over wetenschappelijk onderzoek in welzijn en zorg op 21 december een artikel aan het boek met als titel 'Wat is de invloed van ouderschap op relaties? Partners in ouderschap'.

Burgerinitiatieven voor en door gezinnen in Vlaanderen

In 2019 organiseren de Gezinsbond en het Kenniscentrum Gezinswetenschappen voor de derde maal een Gezinsconferentie, ditmaal rond het thema 'Burgerinitiatieven voor en door gezinnen in Vlaanderen'. Niet alleen de overheid en intermediairen spelen een rol in de ondersteuning van gezinnen, ook gezinnen zelf zetten initiatieven op om elkaar te ondersteunen. Enerzijds zien we de voorbije decennia een trend tot individualisering en polarisering in de samenleving, anderzijds zien we heel wat burgerinitiatieven waarbij nieuwe vormen van solidariteit en ontmoeting vorm krijgen. De gezinsconferentie focust op de burgerinitiatieven waarbij gezinnen centraal staan (ouders en/of kinderen dus). Professionelen kunnen betrokken zijn, maar het zijn de gezinnen zelf die de belangrijkste initiatiefnemers zijn (bij het ontstaan van het initiatief of bij de organisatie ervan).

Voorafgaand aan de conferentie voeren Bo Fagardo, Kathleen Emmerly en Dirk Luyten in samenwerking met Liesbet Matthijs en Elke Valgaeren (Gezinsbond) een verkennend onderzoek uit naar een brede waaier van initiatieven die gezinnen zelf nemen om elkaar te ondersteunen. Er werd een inventaris opgemaakt met een breed overzicht van initiatieven waarbij gezinnen de belangrijkste initiatiefnemers zijn. Vervolgens werden 22 burgerinitiatieven bevestigd over hun ontstaan, werking en groei, faciliterende en belemmerende factoren. Ook vond op 6 december een focusgroep plaats met enkele ondersteunende initiatieven. Het resultaat wordt gebundeld in een onderzoeksrapport en een inspiratiegids.

Combinatie arbeid en gezin

Eind augustus hoorden we dat het ESF-project over de sandwichgeneratie werd goedgekeurd en van start mocht gaan. Voor mij betekende dit hoogtepunt niet alleen opnieuw een fijne samenwerking met Miet Timmers, en de kans om meer ervaring met digital storytelling op te doen, het was vooral een nieuwe uitdaging: meewerken aan kwalitatief onderzoek. Dankbaar voor het getoonde vertrouwen in mij, ging ik vol enthousiasme deze uitdaging aan. In december hadden onze eerste interviews plaats. Erg boeiend en leerrijk! De openheid waarmee de respondenten vertellen, werkt ook inspirerend en motiverend.

Eline Mechels

In oktober ging het nieuwe ESF-onderzoeksproject 'De SandwichCoach' van start, dat vrouwen en mannen tussen 45 en 65 jaar die een job combineren met een dubbele zorgtaak, de Sandwichgeneratie, wil begeleiden bij het vinden van een goede combinatiestrategie. Voor het kenniscentrum werken onderzoekers Miet Timmers en Eline Mechels hieraan mee. Vlaamse partners in dit onderzoek zijn de opleiding Bedrijfskunde van Odisee, de Gezinsbond en Emino-Kompass. Onze Europese partnerorganisaties zijn de South-Eastern Finland University of Applied Sciences, het Poolse Dobre Kadry Centrum en de Spaanse ngo Fundación Acción contra el hambre. Bedoeling is verschillende instrumenten te ontwikkelen: een coaching- en trainingsprogramma voor de Sandwichgeneratie, een trainings- en sensibiliseringsprogramma voor werkgevers, leidinggevend en hr-professionals, en aanbevelingen voor organisaties voor een beter beleid en praktijk op dit vlak. Beide onderzoekers namen al een reeks interviews af met mannen en vrouwen uit de doelgroep, die ze zullen verwerken tot digital stories die ook gebruikt kunnen worden in trainingssessies.

Jeugdwerk

Als vervolg op een onderzoek in opdracht van het Departement Cultuur, Jeugd en Media, waarin we verwachtingen van ouders en hun betrokkenheid bij het jeugdwerk in kaart brachten, startten we in 2015 een PWO-project over een ondersteuningskader in de relatie tussen jeugdwerk en ouders. Dit onderzoek wordt in het voorjaar van 2019 afgerond. Onderzoekers Evelyn Moreel, Kristien Nys en Karla Van Leeuwen ontwikkelen een wetenschappelijk onderbouwd reflectie- en vormingstraject voor jeugdwerkers. Dat neemt de vorm aan van een educatief spel, dat mee ontwikkeld wordt door spelontwikkelaar De Aanstokerij. Er worden ook train-de-trainerssessies voorzien. De bredere verspreiding van de tool wordt mee mogelijk gemaakt door cofinanciering van het Departement CJM.

Net zoals in 2017 zetten we verder in op de terugkoppeling van het onderzoek en het ontwerp van de tool naar jeugdwerkactoren. Eerder deden we dat al voor de jeugddienst van Beveren en Tongerlo. In 2018 gebeurde dat onder meer bij het Chiroforum, de Chiroraad, animatoren van de jeugddienst van Kortrijk en beleidsvrijwilligers van Kazou.

Na jaren onderzoek je onderzoekswerk vertaald zien worden naar een concreet instrument is toch wel spannend. Mooi onderzoeksparcours: startend met extern gefinancierd onderzoek rondom verwachtingen van ouders, er met onderzoeksmiddelen van de hogeschool intern verder mee aan de slag gaan om vervolgens ook externe financiering te krijgen voor productverspreiding geeft voldoening. We kozen er bewust voor om een educatief spel te ontwikkelen via een onderzoekstraject. Dat gaf ruimte om telkens het ontwerp bij te sturen na feedback van jeugdwerkactoren en in te spelen op behoeftes en noden. Samenwerking met de Aanstokerij zorgde voor een nieuwe uitdaging en een nieuwe creatieve wind.

Evelyn Morreel

Maatschappelijk ondernemerschap

52

De Stuyverij is een sociale onderneming die mensen vorming, netwerken en ruimtes aanbiedt om in een veilige family-omgeving stappen te zetten in persoonlijk en maatschappelijk ondernemerschap. Het project startte in Kortrijk maar is intussen hard gegroeid in binnen- en buitenland en heeft veel initiatieven voor en door gezinnen.

Vorig jaar startte Joris Dewispelaere in het kader van maatschappelijk ondernemerschap met een project over dit initiatief: 'Visie, missie en methodieken van De Stuyverij'. Hij participeerde in vormings- en netwerkmomenten en werkt samen met de coördinator Eefje Cottenier aan enkele publicaties. In het najaar werd een samenwerking tussen onder meer Odisee en De Stuyverij opgestart. We zullen de methodiek van broedplekken uitdiepen met de bedoeling ze in diverse organisaties te implementeren.

Geïnspireerd door het project van Dewispelaere met De Stuyverij, kwamen op 29 mei 20 studenten en alumni samen voor de opstart van de Broedplek Ondernemerschap op campus Schaarbeek. Allen die tijdens of na de studie een eigen initiatief (willen) opzetten, krijgen daar kansen op ontmoeting en inspiratie in een ontspannen, faciliterende omgeving. Ook wie in een bestaande organisatie ondernemend is of bijvoorbeeld als leidinggevende aan de slag wil, is welkom. De broedplek is een doorlopend en open initiatief met voortdurende mogelijkheid tot instappen.

Tegelijk startte Dewispelaere samen met Cathy Carlier (van de bachelor Bedrijfsmanagement) en Evy Metdepenningen (van Agro-en biotechnologie) het nieuwe Odisee-brede vak ESKI (Entrepreneurial skills). Studenten werken er in studiegebied-overschrijdende groepen aan hun ondernemingsidee. Vanuit Gezinswetenschappen nemen 22 studenten deel. Ze werken rond ideeën als: inclusieve kinderopvang, portaalsite en begeleidingsgroepen voor postpartum-depressie, begeleiding in de laatste levensfase, ondersteuning van kwetsbare gezinnen, workshops voor kunst en gezinsbegeleiding.

Studenten en alumni gedreven en met veel 'goesting' horen vertellen over een eigen initiatief in het werkveld van welzijn of zorg: een mooie start op 29 mei van de Broedplek ondernemerschap van de opleiding Gezinswetenschappen! Elkaar ontmoeten, ideeën en ervaring uitwisselen, een netwerk vormen, en ook: nadenken over alternatieve vormen van economie die ieder ten goede komen en gezinsrelaties als uitgangspunt nemen. Lees zeker 'De Donuteconomie' van Kate Raworth, over de weg naar duurzame economie!

Joris Dewispelaere

Partnerrelaties

4

Donderdag Date-dag

Kathleen Emmery en Ellen Van Houdenhove stelden op 9 februari op het ICCFR-congres (International Commission on Couple and Family Relations) in Malta de resultaten van het onderzoek naar de beleving van de campagne 'Donderdag Date-dag' (gelanceerd in 2016) voor. Hun bijdrage droeg de titel "'Thursday, date day': a campaign to motivate couples with young children to spend more time in/on their relationship'.

In november gaf Elisabeth Adriaens een lezing 'To marry or not to marry: de verschillende relatievormen vergeleken' voor Femma Zottegem.

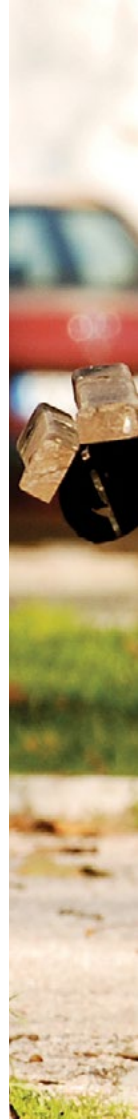
Liefde en seksualiteit

Het online-magazine over zingeving MagaZijn kwam ook dit jaar geregeld aankloppen bij experts van het kenniscentrum. Joris Dewispelaere werd geïnterviewd voor de artikels 'Wat met seksualiteit als je ernstig ziek bent?' (26 mei) en 'Hoe kan boeddhisme je relatie verdiepen?' (17 september).

Kim Lecoyer had het in 'Voor moslims is seksualiteit een gunst van God' over de islamitische kijk op intimiteit binnen een relatie (5 september).

Op de studiedag 'Seksualiteit in de zorg' op donderdag 3 mei in Kortrijk, georganiseerd door hogeschool Vives, gaf Ellen Van Houdenhove een lezing over seksueel grensoverschrijdend gedrag in de ouderenzorg.

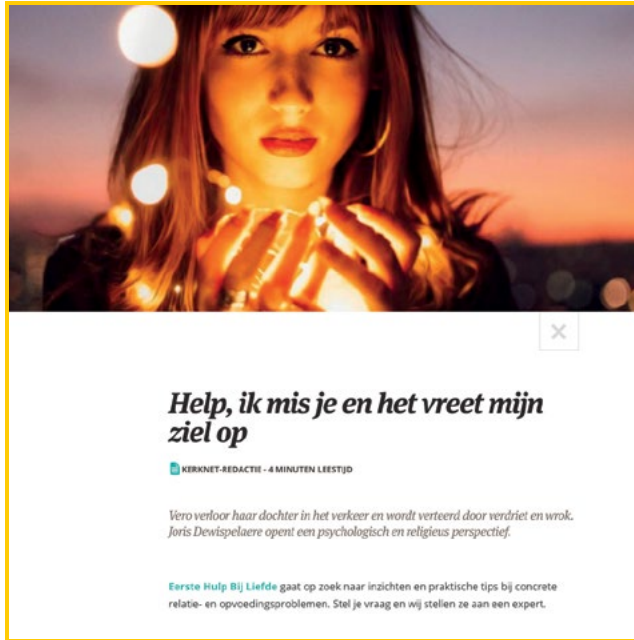
En op 11 december gaf Koen Baeten in Vormingscentrum Guislain in Gent een dag vorming over seksueel afwijkend gedrag, 'Psychopathologie: iedereen pervers doch niet pervert?'.

Zingeving en ethiek

5

Over hoe omgaan met het verlies van een kind had Joris Dewispelaere het in november in een artikel voor Kerknet: 'Help, ik mis je en het vreet mijn ziel op'.

Samen met Johan Stuy schreef Adelheid Rigo de bijdrage 'Religieuze en seculiere waarden. Gedeeld of verdeeld?' voor het huldeboek voor Jean Paul van Bendegem, getiteld 'Laat ons niet ernstig blijven'.

Onderzoek rond ethische aspecten prenatale diagnose

Nieuwe technieken van prenatale diagnose stellen gezinnen en hulpverleners voor moeilijke ethische keuzes. Het onderzoek dat Adelheid Rigo hierrond voerde, werd dit jaar verder gedissemineerd.

Op 30 maart gaf Rigo tijdens de Off-campus week van de VUB een gastcollege over ethische dilemma's bij het communiceren van genetische informatie binnen gezinnen.

In de paper 'Attitudes towards termination of pregnancy of Belgian women who underwent Non-Invasive Prenatal Testing (NIPT)' wordt een deel van de onderzoeksresultaten toegelicht.

De paper werd mondeling gepresenteerd en toegelicht op de jaarlijkse internationale conferentie van de Centra voor Bio-ethiek van Europa (EACME, European Association of Centers of Medical Ethicus) in Amsterdam (6-8 september).

Op zondag 21 oktober 2018 gaf ik een lezing 'Ethische problemen bij de toenemende technologische mogelijkheden van prenatale diagnostiek' voor de vereniging "Debra" van epidermolysis bullosapatiënten (aangedaan door een erfelijke huidziekte). Het contact, de discussie en vragen van patiënten en hun familie gaven een interessante en zinvolle aanvulling op dit ethisch en psychologisch gevoelig onderwerp. En op de jaarlijkse internationale conferentie van de Centra voor Bio-ethiek van Europa in Amsterdam (6-8 september 2018) presenteerde ik onderzoek van collega Bart Moens, Prof. J. Stuy en mezelf, 'Attitudes towards termination of pregnancy of Belgian women who underwent Non-Invasive Prenatal Testing (NIPT)'.

Adelheid Rigo

Voor MagaZijn werd Kim Lecoyer op 20 februari geïnterviewd over de islam en NIPT. Vraag was hoe moslims denken over zwangerschap, prenatale testen en abortus.

Kwetsbare gezinnen

6

Tijdens de krokusvakantie ging ik samen met twee Odisee-medewerkers en Dirk Terryn, allen actief bij Het Lezerscollectief, op bezoek bij The Reader Organisation (TRO) in Liverpool. Met haar unieke formule van samen lezen, brengt de Engelse prof Jane Davis via deze organisatie literatuur bij mensen die hier anders nooit mee in aanraking zouden komen. Meest inspirerend was hun Storybarn: een warme en speelse plek, midden in een sprookjesachtig park, waar het plezier van het samen lezen met kinderen tot leven komt. Daarmee heeft TRO ook een vaste stek om kinderen uit kansarme gezinnen net dat beetje extra aandacht te geven.

Lut Verstappen

Netwerkversterking

In 2018 werden twee onderzoeksprojecten afgerond die draaiden rond netwerkversterking. 'L.ink – actief netwerkgericht werken voor mensen met een beperking' was een driejarig praktijkgericht onderzoeksproject (PWO) vanuit een samenwerkingsverband tussen het kenniscentrum en de opleidingen Orthopedagogie van Odisee, UCLL en Vives. Praktijkpartners waren de Broeders van Liefde en het Vlaams Welzijnsverbond. Joris Van Puyenbroeck, Inge Verhaegen (Odisee, Orthopedagogie) en Margarita Wilson voerden dit onderzoek uit. Anderhalf jaar lang werd een groep mensen met een beperking gevolgd via de digitale tool Inclusieweb. Een belangrijke onderzoeksvraag was of het sociaal kapitaal van mensen met een beperking versterkt kan worden via methodieken van netwerkversterking door professionele hulpverleners.

Een tweede onderzoek betrof 'Persoonlijke netwerkversterking bij mensen in armoede. Een overzicht van werkmodellen en een sterkte- zwakteanalyse door ervarings- en praktijkdeskundigen'. Dit onderzoek bracht netwerkversterkende modellen en initiatieven in kaart en voegde er het oordeel van ervarings- en praktijkdeskundigen en van beleidsmedewerkers aan toe. Het project lijstte methodieken op uit de literatuur, rangschikte ze in zeven werkmodellen en liet deze evalueren door mensen in armoede en door professionals. Het project gebeurde in opdracht van minister Homans en het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Onderzoekers waren Imane Kostet, Kristien Nys, Inge Verhaegen en Joris Van Puyenbroeck.

Op de studie- en vormingsdag 'Van "buddy" tot "community"' (17 mei) werden de eindrapporten van beide projecten voorgesteld. In de namiddag werd hands-on informatie gedeeld over methodieken die een sociale professional kan inzetten om op actieve wijze sociale netwerken te versterken. Daarbij werden werkmodellen voor drie doelgroepen belicht: personen met beperking, personen met een ervaring van armoede, en kinderen in de jeugdhulp.

Op 27 april namen onderzoekers Joris Van Puyenbroeck en Kristien Nys deel aan het Horizontaal Permanent Armoedeoverleg (PAO), waar ze het opzet en de resultaten van het onderzoek rond persoonlijke netwerkversterking van mensen in armoede voorstelden.

In juni kreeg minister van Gelijke Kansen en Armoedebestrijding Liesbeth Homans een schriftelijke vraag over het onderzoek naar de persoonlijke netwerkversterking bij mensen in armoede. Vraag en antwoord van minister Homans staan sinds augustus op de website van het Vlaams Parlement te lezen. Naar aanleiding van het onderzoek lanceerde de minister in 2018 twee subsidiëringsoopdrachten: de projectoproep 'Persoonlijke en duurzame netwerkversterking bij mensen in armoede' die leidde tot de ondersteuning van 28 buddyprojecten (werkmodel 'persoonlijke vriend') en de projectoproep 'Begeleiding van de projecten persoonlijke netwerkversterking bij mensen in armoede' die begin 2019 gelanceerd werd.

Dit najaar lanceerden we voor de tweede keer een survey naar de beleving van persoonsvolgende financiering door mensen met een handicap en hun omgeving. De online survey werd aangevuld met kwalitatieve data uit interviews bij mensen thuis. Veel verhalen hebben me persoonlijk geraakt. Ondanks hun financiële en andere zorgen werd ik toch altijd hartelijk ontvangen en mocht ik delen in hun kwetsbaarheid. Het was een heel leerrijke ervaring door de diversiteit van vragen bij deze doelgroep. Een handicap kan iedereen treffen.

Margarita Wilson

In het najaar analyseerde het kenniscentrum op vraag van de Vereniging Personen met een Handicap (VFG) opnieuw de impact van de persoonsvolgende financiering (PVF) op de levenskwaliteit van personen met een handicap. Joris Van Puyenbroeck en Margarita Wilson ontwikkelden hiertoe in samenwerking met VFG en HoGent een vragenlijst, die online beantwoord kon worden en ook als leidraad diende voor interviews bij mensen thuis. De resultaten van de survey worden in de loop van de lente bekendgemaakt.

Het onderzoek werd door het vakblad Weliswaar opgenomen in zijn terugblik op 2018, gepubliceerd op 21 december.

Zorg- en dienstverlening

Thomas More, HoGent, Universiteit Antwerpen en Odisee richtten een actiegroep rond mantelzorg op. De samenwerking resulteerde in een handboek op maat van bacheloropleidingen sociaal-agogische wetenschappen. Elk hoofdstuk wordt opgevat vanuit een casus. Het eerste deel is opgebouwd rond visies (psychologische en sociologische kenmerken bespreken zonder echt een definitie te willen opstellen), het tweede deel gaat over een aantal vaardigheden die professionals rond mantelzorg moeten aannemen. Het boek 'Zorg voor Mantelzorg. Handboek voor studenten en professionals in zorg en welzijn' werd in juni gepubliceerd bij uitgeverij Van In. Joris Van Puyenbroeck was coauteur. Het vakblad Weliswaar besprak het boek in zijn jaaroverzicht.

In opdracht van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) ontwikkelen Joris Van Puyenbroeck en Sophie Ampe in samenwerking met Steunpunt Mens en Samenleving vzw (SAM vzw) een digitale tool voor vraagverheldering en ondersteuningsplanning in het kader van

persoonsvolgende financiering (PVF). Met deze website kunnen mensen met een (vermoeden van) beperking concreet aan de slag gaan om levens- en ondersteuningsvragen te verhelderen, zodat ze op een zo autonoom mogelijke manier kunnen komen tot een kwaliteitsvol ondersteuningsplan. Dit onderzoek werd afgerond in de eerste helft van 2019.

Mensen met een verstandelijke beperking worden ouder

Hiaten in de zorg moeten dicht

7 mei 2018 Hadewych Schepens

Mensen met een verstandelijke beperking worden ouder dan vroeger. Veel mensen leveren grote inspanningen om het leven van deze groep ouderen zo kwaliteitsvol mogelijk te maken. Toch zijn er nog steeds tekorten in de zorgverlening, zo blijkt uit onderzoek. Actie is nodig. [\[1\]](#)

[HANDICAP](#) | [ONDERZOEK](#) | [OUDEREN](#)

Op het Vijfde IASSID Europe Congres. Diversity and Belonging: Celebrating Difference (17 juli, Athene) brachten Joris Van Puyenbroeck, Bea Maes en Hadewych Schepens de lezing 'Measuring quality of life and quality of support of elderly persons with intellectual disabilities: development of two new questionnaires'. Nadien werd de tekst ook gepubliceerd in de Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities. Voor Sociaal.Net schreven de drie onderzoekers in mei de tekst 'Mensen met een verstandelijke beperking worden ouder. Hiaten in de zorg moeten dicht'.

In september ging op initiatief van het studiegebied Gezondheidszorg en met onderzoeker Wim Peersman, docent in de banaba Psychosociale Gerontologie, als copromotor, een onderzoek van start rond voorafgaande zorgplanning (VZP) in woonzorgcentra. Heel wat woonzorgcentra denken al actief na over een passende begeleiding bij het levenseinde van hun bewoners. Toch is de toepassing ervan nog niet optimaal, een actieve dialoog met de bewoners hierover schiet er immers vaak bij in. Dit onderzoek moet leiden tot het ontwerp en de implementatie van een vormingspakket om VZP toe te passen in woonzorgcentra. Bij de evaluatie zullen zowel professionele krachten, bewoners als hun familie worden bevroegd.

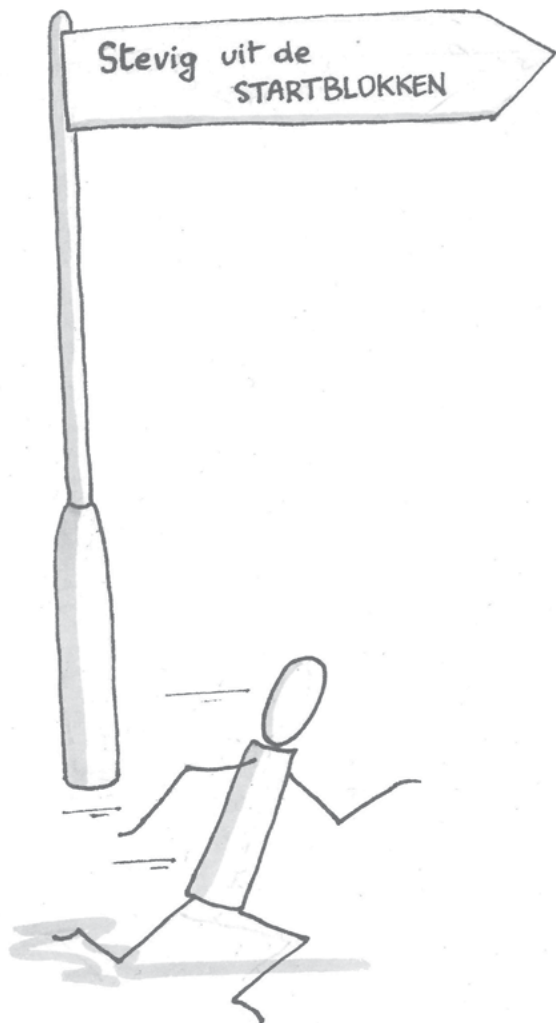
PPeersman werkte ook mee aan onderzoeken naar de organisatie van eerstelijnszorg in internationale context, onder meer in Vietnam. Dit resulteerde in een artikel in Plos One, 'Development and validation of the Vietnamese primary care assessment tool' (11 januari 2018). En in het tijdschrift BMJ Global Health verscheen in september een commentairstuk over wat nodig is om een universeel toegankelijke eerstelijnsgezondheidszorg te kunnen realiseren in Zuid-Afrika.

Verder was Peersman in 2018 ook betrokken bij een onderzoek van UGent en UZGent over het effect van diepe hersenstimulatie op de levenskwaliteit van mensen met de ziekte van Parkinson, hun partner, en de invloed op hun partnerrelatie. Hiervoor werden Parkinsonpatiënten en hun partner geïnterviewd. Dit onderzoek wordt in 2019 nog verder uitgediept.

Professionalisering

7

Het doel van het in 2017 opgestarte ESF-project 'Stevig uit de startblokken' is om volwassen studenten in het hoger onderwijs te versterken in hun sociaal-cognitieve competenties. Daarvoor ontwikkelden Ruben Debusschere, Carine Van Ighem en André Raemdonck onder leiding van Alexandre Reynders en in samenwerking met Groep Intro een tweedaags coachingprogramma, een studieagenda voor startende studenten en een train-de-trainer voor begeleiders.

De blikvanger van dit project is de 'Stevig uit de startblokken'-studieagenda, een speels vormgegeven papieren 'buddy' vol studietips in de vorm van sketchnotes, getekend door Jo Robberechts (groep Intro). Bij de start van academiejaar 2018-2019 kregen alle eerstejaars Gezinswetenschappen een exemplaar. Ook begeleiders uit andere opleidingen en uit het vormingswerk toonden al belangstelling om met de studieagenda aan de slag te gaan.

Enkele reacties van deelnemers:

'Een leuk programma om je doelen te verduidelijken, nieuwe mensen en de campus te leren kennen. Doe zo verder! :)'

'Fijn om te horen dat iedereen met dezelfde twijfels en uitdagingen moet leren omgaan'

'Al mijn vragen zijn beantwoord. Ik kan de opleiding met veel minder stress beginnen.'

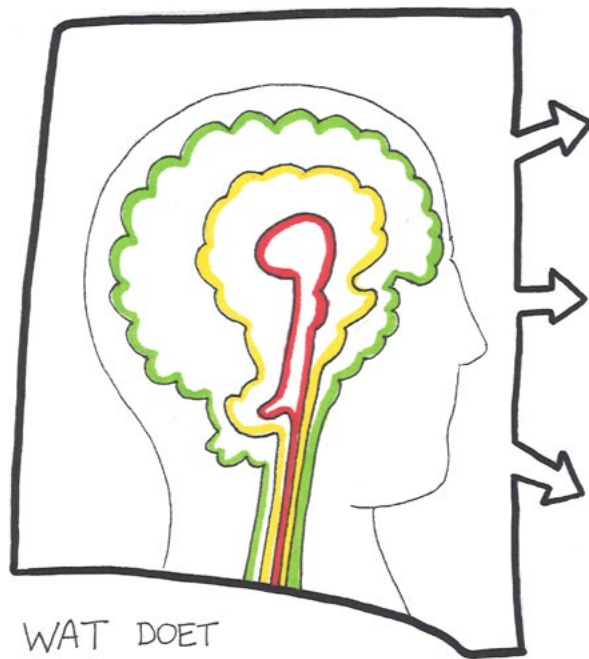
'Duidelijke uitleg met goeie praktische voorbeelden. Fijn om even buiten actief te zijn of les te krijgen.'

'Heel leuke, geslaagde dag! DANK U!'

In 2019 zetten we verder in op de evaluatie, verfijning en verspreiding van ontwikkelde methodieken en tools. Hierbij werken we nog steeds samen met de Ostfalia-Hogeschool voor toegepaste wetenschappen in Wolfsburg (Duitsland).

INTELLIGENTIE
is het vermogen
zich aan te passen
aan veranderingen.

- Stephen Hawkins -

WAT DOET
STRESS

MET DE HERSENEN?

REPTIELEN brein

- ☐ overleving
- ☐ instinct
- ☐ voortplanting

ZOOGDIER brein

- ☐ emoties
- ☐ plezier, liefde
- ☐ woede, angst

COGNITIEVE brein

- ☐ bewustzijn
- ☐ geheugen
- ☐ taal
- ☐ creativiteit

De tweede editie van het 'Stevig uit de startblokken'-coachingprogramma werd opnieuw sterk geapprecieerd door de deelnemers. Dit jaar konden we bovendien ook een studie-agenda boordevol tips & tricks aanbieden. Deze studieagenda voor startende studenten is opgebouwd rond sketchnotes die de methodieken en oefeningen uit het coachingprogramma creatief en visueel weergeven. De positieve reacties op het coachingprogramma en de studie-agenda maken ons fier en het doet deugd dat de inspirerende samenwerkingen hun vruchten afwerpen. We kijken enthousiast uit naar verspreiding en mogelijkheden om het coachingprogramma en de studieagenda ook in andere contexten te implementeren.

Ruben Debusschere, André Raemdonck,
Carine Van Ighem en Alexandre Reynders

Je moet de lat hoog genoeg leggen
om er onder door te kunnen.

- Jean-luc Dehaene -

FEEDBACK ONTVANGEN

MERK JE DAT JE HET MOEILYK VINDT OM NIET IN VERDEDIGING
TE GAAN? → kijk ook eens op week 30 !

Vanuit de opleiding Gezinswetenschappen nam Joris Dewispelaere deel aan het OOF-project **'My Talent Compass'**. Samen met andere opleidingen en de Universiteit Maastricht, en gecoördineerd door Steven Vanmol (Odisee - opleiding LO), werd een tool ontwikkeld waarmee studenten hun talenten leren kennen en inzetten in het bijzonder gericht op de overgang naar het werkveld. Studenten, alumni, docenten en vertegenwoordigers uit het werkveld Gezinswetenschappen en de banaba Psychosociale Gerontologie namen enthousiast deel aan de ontwikkeling en toetsing van de tool. Het project wordt verdergezet als een spilproject van de Odisee 2027-projecten, waarmee de Odisee-hogeschool vooruitblijkt naar de toekomst.

Vooruitblik 2019

8

Ook 2019 wordt weer een goedgevuld onderzoeksjaar; daar leest u alles over in ons volgende activiteitenverslag. Noteer alvast enkele evenementen die de komende weken op de agenda staan.

- Op de Internationale **Dag van het Gezin** van 15 mei 2019 stellen we onze vergelijkende analyse voor van de gezinsideaalbeelden in de partijprogramma's van de diverse politieke partijen, in 2014 en 2019. Op 14 mei organiseren we bovendien, in samenwerking met de Gezinsbond, een kopstukkendebat rond gezinsbeleid met alle Vlaamse partijen.
- Onze bevindingen van het onderzoek naar de ondersteuning van vrijwilligers bij woonbegeleiding bij vluchtelingen stellen we voor op een studiedag op 13 juni 2019.
- We kregen ook groen licht voor een onderzoek dat moet leiden tot de ontwikkeling van ondersteunend materiaal voor professionals die gezinnen in scheiding begeleiden.
- Tot slot organiseren we ook in 2019 een **Summer School** over de begeleiding van vluchtelingen, van 24 juni tot 5 juli 2019.

Bijscholing 2019-2020

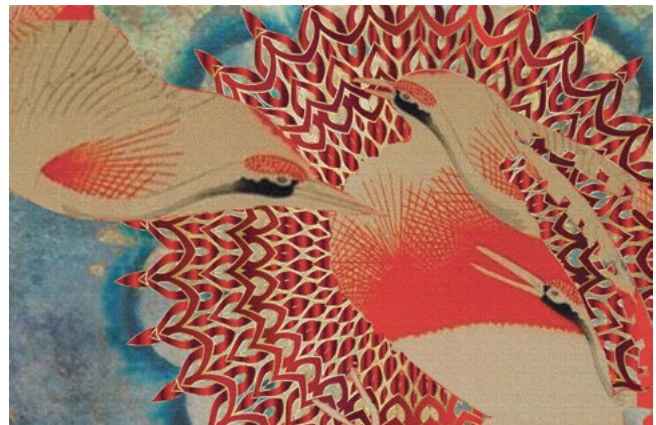
W We werken nog volop aan een nieuwe programma van bijscholing. Deze staan alvast op het programma. Bekijk onze website voor concrete data en meer informatie

Op campus Schaarbeek:

- Islamic Counseling, door Sofian El Bouazati
- De 'Tree of life', nieuwe versie, gericht op praten met kinderen en jongeren, door Claire Wiewauters
- Gezinnen en het nieuwe erfrecht: meer vrijheid, gelijkheid... en blijheid?, door Elisabeth Adriaens
- Kinderen verst(r)ikt in verbinding. Gewone en moeizame aanpassing van kinderen bij scheiding, door Claire Wiewauters

Bij Vormingscentrum Guislain in Gent:

- Islamitische visies op psychiatrie en de zorg voor mensen met psychische aandoeningen, door Sofian El Bouazati
- Ervaringen en noden van ouders van een suïcidaal kind. Hoe ouders betrekken en ondersteunen in het zorgtraject van een suïcidaal kind?, door Alexandre Reynders
- Omgaan met kinderen en jongeren uit (vecht)scheidingssituaties, door Claire Wiewauters

o7naa
HOGESCHOOL

Wie zijn we?

9

Het kenniscentrum

Het Kenniscentrum Gezinswetenschappen maakt deel uit van de onderzoeksgroep Sociaal-Agogisch Werk van hogeschool Odisee. Docenten en medewerkers van de opleidingen Gezinswetenschappen, Psychosociale Gerontologie en andere opleidingen van Odisee werken samen aan onderzoeksprojecten die de inhoud en methodieken van die opleidingen versterken. Studenten participeren vaak in het onderzoek. De resultaten stromen door naar concrete vakken.

De ondersteuning van gezinnen en de manier waarop we die kunnen verbeteren, staan centraal in al onze projecten. We volgen het gezinsbeleid op de voet en we stimuleren het debat over gezin, relaties en opvoeding.

Hogeschool Odisee organiseert 25 bacheloropleidingen op 6 campussen op de as Brussel-Aalst-Gent-Sint-Niklaas. Op de Campus Schaarbeek biedt Odisee de bacheloropleiding Gezinswetenschappen en de banaba Psychosociale Gerontologie aan.

Voor ons aanbod van bijscholingen werken we nauw samen met Odisee Advanced Education en met het Vormingscentrum Guislain in Gent.

De medewerkers

Hygge-in

Het was niet echt werken, maar toch typisch voor onze werking: onze feestelijke en zomerse personeels-in-stap op 5 juli. De teams werden dooreen geklutst, en met een opdracht en minibudget in de hand bouwden we elk aan ons stukje feest: versieringen ophangen, apero-hapjes maken, drank klaarzetten, een dansje instuderen, ja zelfs een lied aanheffen! Dit personeelsfeestje was alweer een feest van talent, collegialiteit en vooral veel plezier! De deejay zorgde voor extra sfeer, de cava motiveerde de dansbeentjes en stimuleerde de verbroeder- en verzustering met de Summer School-studenten. Waar is da (volgende) feestje?

Lut Verstappen

Adelheid Rigo is doctor in de wijsbegeerte en master in de klinische psychologie. Ze publiceert en voert onderzoek uit over ethische vraagstukken bij prenatale screening en diagnostiek.

Alexandre Reynders is doctor in de biomedische wetenschappen en master in de sociologie en Europese studies. Hij werkt rond ouders van suïcidale jongeren, interlevensbeschouwelijke dialoog en de ondersteuning van volwassen studenten.

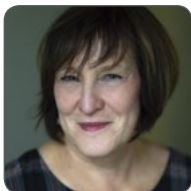

André Raemdonck is bachelor in het sociaal werk en behaalde een diploma lerarenopleiding. Hij werkt mee aan de ontwikkeling van een coachingprogramma voor kwetsbare studenten.

Anne Adé is master in de geschiedenis (oudheid) en behaalde een aggregaat Hoger Secundair Onderwijs. Ze werkt als communicatiemedewerkster bij het kenniscentrum en stelde dit jaarverslag samen.

Carine Van Ighem is bachelor in de gezinswetenschappen en interactionele vormgevingstherapeut. Zij werkt mee aan de ontwikkeling van een coachingprogramma voor kwetsbare studenten.

Claire Wiewauters is master in de pedagogische wetenschappen. Ze is opgeleid als psychotherapeut voor kinderen, jongeren en hun gezinnen. Ze publiceert en geeft vorming over de ontwikkeling van kinderen en jongeren en hun positie in gezin en samenleving. Ze heeft bijzondere aandacht voor het perspectief van kinderen en jongeren in situaties van transitie.

Dirk Geldof is doctor in de politieke en sociale wetenschappen, en bachelor in de wijsbegeerte. Hij publiceert en geeft vorming over superdiversiteit, transmigratie en vluchtelingen.

Dirk Luyten is doctor in de sociale wetenschappen en master in stedenbouw en ruimtelijke planning. Hij voerde onderzoek uit naar gezinsbeleid en woonbeleid. Hij ging dit jaar in november met pensioen.

Eline Mechels is master in de sociologie. Ze is stafmedewerkster voor het kenniscentrum en werkt mee aan Diversi-Date en de Gids voor Gezinnen. Ze voert mee onderzoek voor De SandwichCoach, dat peilt naar de noden van de sandwichgeneratie.

Elisabeth Adriaens is master in de rechten en bemiddelaar in familiale zaken. Ze volgt mee het gezinsbeleid op.

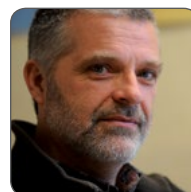
Ellen Van Houdenhove is master in de psychologie en in de seksuologie, en doctor in de biomedische wetenschappen. Ze is opleidingshoofd voor de opleidingen Gezinswetenschappen en de banaba Psychosociale Gerontologie.

Evelyn Morreel is master in de pedagogische wetenschappen, sociale agogiek. Ze werkt als onderzoeker rond het thema ouders en jeugdwerk.

Gerd De Clerck is master in de moraalwetenschappen en bachelor in plastische opvoeding. Voor het kenniscentrum werkt ze mee aan de organisatie van lezingen en tentoonstellingen.

Hans Van Crombrugge is doctor in de pedagogische wetenschappen. Zijn onderzoek richt zich op opvoedingsondersteuning en pedagogie, op de rol van levensbeschouwing in gezinsrelaties, en op normatieve professionaliteit.

Imane Kostet is master in de sociologie en bachelor in het sociaal werk. Ze werkte tot september 2018 als onderzoeker rond netwerkversterking bij kwetsbare gezinnen en gezinsondersteuning bij moslims.

Joris Dewispelaere is doctor in de psychologische wetenschappen. Hij werkt rond professionalisering (FamCompass, creatieve methodieken), partnerrelatie-begeleiding, spiritualiteit en sociaal ondernemerschap.

Joris Van Puyenbroeck is doctor in de orthopedagogie. Hij onderzoekt voornamelijk vraaggestuurde ondersteuning van mensen met een beperking; ouder wordende personen met een verstandelijke beperking; en inclusieve en informele zorg.

Kathleen Emmery is master in de criminologie en bachelor in de psychologie. Zij is coördinator van het kenniscentrum. Ze volgt jaarlijks het gezinsbeleid in Vlaanderen op en werkt mee aan onderzoek over partnerrelaties en relatieondersteuning.

Kim Lecoyer is master in de sociale en interculturele psychologie, in de arabistiek en islamkunde, en in wereldgodsdiensten. Haar doctoraatsonderzoek gaat over familiale geschillen in moslimgezinnen. Nu doet ze onderzoek naar gezinsondersteuning bij moslimgezinnen en geeft ze lezingen en bijscholingen over gelijkaardige thema's.

Koen Baeten is doctor in de wijsbegeerte en master in de familiale en seksuologische wetenschappen. Hij publiceert en geeft lezingen over partnerrelaties en seksualiteit.

Kristien Nys is doctor in de pedagogische wetenschappen. Haar onderzoek spitst zich toe op opvoedingsondersteuning, kwetsbare gezinnen en opvang en vrije tijd.

Leen De Clercq is bachelor in het maatschappelijk werk, master in de orthopedagogie, en volgde een academische lerarenopleiding. Ze werkt mee aan het project Diversi-Date.

Lut Verstappen is master in de hedendaagse geschiedenis en in vrouwenstudies. Zij is communicatie- en stafmedewerkster en coördineert het programma van bijscholingen. Ze deed ook onderzoek naar thuislozenzorg in Brussel.

Margarita Wilson is master in de economische wetenschappen. Ze werkt als onderzoeker aan de projecten 'L.link. Actief netwerkgericht werken voor mensen met een beperking' en de impact van de persoonsvolgende financiering (PVF) op de levenskwaliteit van personen met een handicap.

Mieke Groeninck is master in geschiedenis, Europese studies en journalistiek, en doctor in de sociale en culturele antropologie. Ze is hoofdonderzoeker van het PWO 'Veerkracht ondersteunen bij ouders en kinderen van vluchtelingengezinnen'.

Miet Timmers is master in de geschiedenis, master in ontwikkelings- en bevolkingsstudies en postgraduaat in bedrijfskunde. Ze publiceert en geeft vorming over bemiddeling en intergenerationeel werken.

Patrick Meurs is doctor in de psychologie en master in de familiale en seksuologische wetenschappen. Hij geeft vorming en publiceert over hechting en cultuursensitieve hulpverlening.

Wim Peersman is doctor in de medische wetenschappen en master in de sociologie. Hij doet onderzoek rond het thema ouderenwelzijn en –participatie.

Ruben Debusschere is master in sociale en culturele antropologie en master in de geschiedenis. Hij werkt aan een projecten over normatieve professionaliteit en coaching van studenten.

Wim Pauwels is bachelor communicatiebeheer en verzorgt de lay-out van het drukwerk en de verschillende publicaties van het kenniscentrum, waaronder dit jaarverslag.

Tanja Nuelant is master in de sociologie. Ze is directeur van het studiegebied Sociaal-Agogisch werk bij Odisee.

Dit jaar konden we flink wat nieuwe medewerkers verwelkomen:

Een van de hoogtepunten van het afgelopen jaar was voor mij de personeels-instap op de campus in Schaarbeek. Bij het afsluiten van het academiejaar en de start van de zomervakantie konden we onder een stralende zon genieten van ontspannend samenzijn, opgefleurd met een dansje, drankje, hapje, spelletje, voetbalmatch, zwembadje, ... Heel fijn om elkaar op deze manier te ontmoeten!

Sophie Ampe

Bo Fagardo is master in de criminologische en seksuologische wetenschappen. Zij werkt aan projecten rond preventieve gezinsondersteuning en voert onderzoek naar burgerinitiatieven voor gezinnen ter voorbereiding van de Gezinsconferentie 2019.

Lore Robeyns

is master in de sociologie en de sociale en culturele antropologie. Ze werkte bijna vier jaar bij Vluchtelingenwerk Vlaanderen. Sinds juni

2018 werkt ze als onderzoeker op het project 'Capteren en ontsluiten van goede praktijken inzake werken met vrijwilligers bij woonbegeleiding van vluchtelingen'.

Louise D'Eer behaalde een master in de criminologische wetenschappen en een master-na-master in Conflict & Development. In juni 2018 startte ze als onderzoeker op het project 'Capteren en ontsluiten van goede praktijken inzake werken met vrijwilligers bij woonbegeleiding van vluchtelingen'.

Samira Oizaz is master in de pedagogische wetenschappen (richting orthopedagogiek) en bachelor maatschappelijk werk en gezinswetenschappen. Ze werkt als onderzoekster

aan het project Gezinsondersteuning aan moslimgezinnen door zelforganisaties.

Simonne Vandewaerde is master in de politieke en sociale wetenschappen. Ze is onderzoeker bij het project 'Geïntegreerde gezinsondersteuning voor (toekomstige) ouders en hun jonge kinderen in Brussel'.

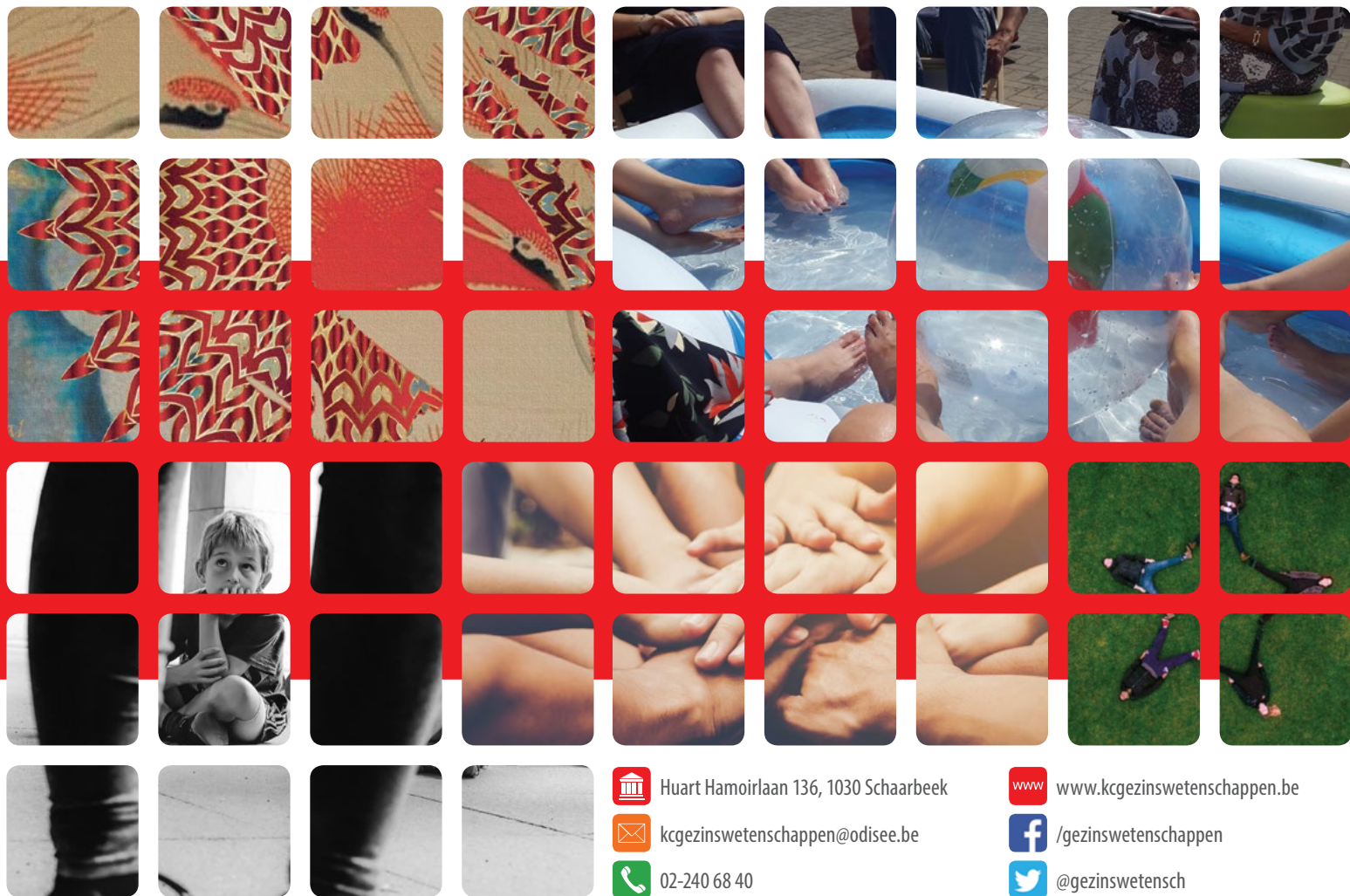
Sophie Ampe is master in de logopedie en behaalde een aanvullend diploma communicatiewetenschappen.

Zij is onderzoeker voor het project 'Ontwikkeling van een tool voor ondersteuningsplanning in het kader van PVF'.

Stephanie Maes is master in de criminologie. Sinds 2016 is zij praktijkbegeleider in de opleidingen Gezinswetenschappen en Sociaal Werk. In 2018-2019 start ze samen met

Claire Wiewauters onderzoek op over (v) echtscheidingen en bezoekruimtes en begeleidt ze ook een projectgroep in het tweede jaar Gezinswetenschappen over dit onderwerp.

Huart Hamoiriaan 136, 1030 Schaarbeek

kcgezinswetenschappen@odisee.be

02-240 68 40

www.kcgezinswetenschappen.be

[/gezinswetenschappen](https://www.facebook.com/gezinswetenschappen)

[@gezinswetensch](https://twitter.com/gezinswetensch)